

JÉZUS

**keresztje és az
én keresztem**

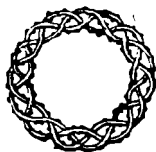
IRTA: VUKOV JÁNOS S. J.

Jézus keresztje

és az

Én kereszttem

Írta:
Vukov János S. J.

Budapest, 1929
Korda R.-T. kiadása, VIII, Mikszáth Kálmán-tér 3

Nr. 5/1929.

Imprimi potest

Budapestini 22. Januarii 1929.

Franciscus X. Bíró S. J.
Praep. Prov. Hungariae.

Nihil obstat.

Dr. Julius Czaplik.
censor.

Nr. 389.

Imprimatur.

Strigoni, 29. Jan. 1929.

Dr. Julius Walter
vic. gen.

A kereszt apostola.

*Sz. István királyunk a magyarok szívének és nemzeti életének háborgó tengerét a keresztrel csendesítette le. Honalapító és hon-
szilárdító munkája közben ott volt kezében az apostoli kettős-kereszt. Az apostoli kettős-kereszt sz. István kezében jelkép volt és figyelmeztette őt arra a keresztre, amelynek szívében kellett lennie a keresztény élet hűsége gyakorlata által és amelyet a vállán kellett hordoznia, ha mint király meg akart felelni a nagy feladatoknak és királyi méltóságát gondok és fáradalmak dísszel borított kálváriának tekintve felelősséggel teljes kötelességeinek hűségesen törekedett eleget tenni.*

Sz. István királyról mondja a legenda, hogy mikor télnak idején a szegényeknek meleg ruhát, fát és élelmiszereket vitt, szolgálja, aki őt az irgalmasság cselekedetei közt kísérte, oly rettentően fázott, hogy szinte megdermedt és azt gondolta, hogy már nem bírja tovább követni buzgó királyát. De ime, hirtelen mentő gondolata támadt. Sugallatléle mondta neki, hogy pontosan lépjen azokba a nyomokba, amelyeket királyi ura a hóban hagyott. És mi történik?! Alig kezdett ura után pontosan lépkedni, szíve annyira kezdett melegedni, hogy hűdegről és fázad-

ságról megtelepedezett és lelkendezve követte urát.

Szép legenda és a keresztény magyarra és a nemzetre alkalmazva valóságos történet. Kihűlt a szívekben a szeretet és fáznak az Isten szolgálatától, irtóznak a kereszténységtől, a szociális kérdés oldozgatásainál a hideg önzés mindent meglagyaszt, a keresztény kötelességek útján megáll az ifjú és öreg egyaránt és ahelyett, hogy földet munkálva, ipart űzve, imádkozva és önmagát megtagadva élni akarna, a sirját ássa és őseinek szent hitétől elfordulva, másfelé orientálódik.

Vissza tehát a nagy és szent ősök nyomdokaiba, vissza annak nyomába, akinek útjain haladva, őseink nagyok és szentek lettek!

„Én vagyok az út, az igazság és élet, aki utánam jár, nem jár sötétségben.”

Jézus földi útjának a vége a kereszttűt, igazsága a kereszt igazsága, és az élet Jézus keresztyéből fakad.

A boldogság kérdését szeretet nélkül igyekezni megoldani, ellentmondó képtelenség. A szeretet pedig, amely a boldogság kérdését végérvényesen megoldotta, Isten és a telebarát szeretete. Ez a szeretet csak úgy boldogító, ha önzetlen. A jelen életben pedig nem lehet a szeretet önzetlen a kereszt nélkül, vagyis a kereszt megadásos viselése és

a keresztviselés tökéletes módja, a keresztszeretete és áldozatos lelkiület nélkül.

Ahol a kereszttitka uralkodik, ott tiündöklük az isteni és felebaráti szeretet és annál lényesebben, minél mélyebb a kereszttitkának az értelme. Ahol pedig a keresztyűléte van, ott istenkáromlás és a bűn uralma van, ott háború van és ellenségeskedés, ott piros az embervértől az emberek karja.

A kereszttüdvözítő titkának apostola akar lenni e kis könyvecske.

A kereszttitkának az értelmét és a keresztszeretetét igyekszik mélyebbre vinni a lelkekben úgy azoknál, akik a keresztyű tökéletesség lényegéhez tartozó keresztszűkzist megértéssel gyakorolják, mint azoknál, akik a kereszttűton már nagyon fáradtaknak érzik magukat és kételkednek a kereszttigazságában. De talán használ azoknak is, akiknek sz. Pál szerint a keresztt „botrány“, mint a zsidóknak, és „ostobaság“, mint a pogányoknak.

A könyvecske kicsike, mert nem akar drága lenni, hogy mindenki beszerezhesse szinte ingyen, mint a napi kereszttjét.

A könyvecskeben inkább gondolatok vannak a keresztről és nem annyira kimerítő történelem, teológia, esztétika és elméleti aszkétika a keresztről, mert nem a történelmi, teoló-

giai, esztétikai szempontot tűzte ki célul, hanem a gyakorlati aszkétikát, amelynek annyi módja van, ahányan vagyunk, következőleg a kereszt-stílus is annyiféle, ahány ember van a világon. A kereszt titkába kell merülni és a gyakorlatába kell magunkat belefogni és így alakul ki bennünk a kereszt teológiája és gyakorlati aszkétikája és így lesz mindegyikünkben a Keresztrefeszítettnek egy-egy többé-kevésbé tökéletes vagy a tusakodás esetén Annak eltorzított mdsá.

Anyagot akartunk tehát nyújtani, hogy annak segítségével a kereszt tövében el tudjunk mélyedni a kereszt titkába. Minden egyes fejezet csaknem olyan, hogy róla könyvet, sőt elmélkedési köteteket lehetne írni.

A könyvecskét lelkiolvasmánynak szántuk, de alkalmas elmélkedésre is és sok anyagot lehet benne találni a prédikációkra is.

Használhatják tehát e könyvecskét a világiak és az egyháziak egyaránt és kíváncsi is, hogy haszonnal forgassák, hogy így mindnyájan keresztünkkel megbarátkozva, a Keresztrefeszítettől ne távolodjunk, hanem Hozzá naponként közelebb jussunk és megdicsőítsük Atyánkat, aki az égben van, és akit Ő küldött, Jézus Krisztust.

Pál forduldsának az ünnepén, 1929 jan. 25.

I. A kereszt.

Nagyon sok dolognak megváltozott idővel az értéke, de nincs egy sem, amely oly nagy átértékelésen ment volna keresztül, mint a kereszt. A kereszt, amelyet századokon át értéktelennek, sőt iszonyatosnak és elviselhetetlennek tartottak, nem idővel, hanem — mondhatni — egy nap alatt, olyan érték lett, hogy hozzáfogható nincs a földön. Akik azelőtt a keresztől futottak, azok most a kereszthez menekülnek. Akik azelőtt a keresztet gyalázatnak tekintették, azok most kitüntetésnek tartják. Akik a keresztet minden baj összfoglatának tartották, most minden jó forrásának ismerik el. A kereszt hatása a világon hasonló az Ur teremő tényéhez. Amint ugyanis az Ur a semmiből teremtette a világot, úgy teremtette Krisztus az értéktelen valamiből, vagyis a bűnből és velejárójából, a szenvedésből, a kereszt és bűnbánat által a kegyelem, a természetfeletti élet fönséges és elbájoló világát.

1. Mi a kereszt?

Ki ne ismerné a keresztet? Amint az akasztófa, karó, máglya, kínpad, mint az erőszakos halál eszközei, mindenki előtt ismereteseek, úgy a keresztfa is ősidőktől fogva hétköznapi fogalom.

A kereszt ama büntetőeszközök közé tartozik, amelyek nemcsak erőszakos, hanem egyúttal igen kínos halált okoznak. Az agyonlövés, lefejezés és hasonló büntetések szintén az erőszakos halál előidézői, de nem olyan borzalmasak, mint a keresztthalál. E halálnem borzalmas a megelőző hosszadalmas és minden enyhülést nélkülöző szenvedések és a pellengérre, vagyis közszemlére való szégyenletes kiállítás miatt. A keresztthalálnak ezért elrettentő jellege is van és így a legrettenetesebb halálnemek közé tartozik.

A kereszt, mint a keresztfa szó mutatja, nagyobbára fából készül. Két, meglehetősen gyalúlatlan fagerendából áll. A két fagerendát úgy illesztik egymásba, hogy egymásra függőleges helyzetűek. Alakja szerint aztán vagy latin kereszt (†), amelynek a függőleges ága hosszabb, mint a vízszintes, vagy görög kereszt (+), amelynek mind a két ága egyenlő hosszú, vagy pedig T-alakú. Ismeretes továbbá az X-alakú András-kereszt és a Péter-kereszt, amely nem más, mint a fejetetejére állított latin kereszt. Ta-

lálkozunk ugyan még az úgynevezett lator-keresztrel is, mely Y-alakú, de nincs történelmi adatunk, amely igazolná létét.

A keresztnek eme szószerinti, közvetlen értelme mellett van jelképes értelme is.

Minthogy a keresztthalál és mindaz, ami a keresztthalált megelőzi, nemcsak kellemetlen és fájdalmas, hanem többé-kevésbbé rettentően kínos, azért minden olyan bajt, testi és lelki szenvedést vagy helyzetet, amely nem közönséges kínokkal jár, a *kereszt* szóval szoktuk kifejezni. De ez a fogalom is már erősen kitágult, és a keresztény aszkétikában minden szenvedés annyi, mint kereszt. Valamint ugyanis a keresztfa nem természetes képződés és a keresztben való függés nemcsak nem boldogság, hanem egyenesen természetellenes helyzet, úgy szívünk természetes, boldogság utáni vágyát akadályozó vagy megsemmisítő minden kellemetlenséget, terhet, nehézséget stb. keresztnek szoktuk nevezni.

A kereszt tehát a szenvedés jelképe és kifejezője.

2. A kereszt a történelemben.

A kereszt, bár senkinek sem kell, és bár mindenki irtózik tőle, mindazonáltal létezik. A kereszt úgy lép fel a történelemben, mint az ellenséget büntető és megtorló és elrettentő eszköz.

a) *A kereszt a pogányoknál.*

A történelem tanúsága szerint a kereszt bojtorjános és tüskés földünkön a pogányoklakta vidékeken sarjadt ki először, és pedig keleten. Az asszírok hadifoglyaikat oszlopokra tűzték fel vagy karóra húzták, amit nálunk a keletről jött törökök szintén megtettek. Az oszlopokra vagy keresztre kötelekkel vagy szögekkel való felfüggesztés keleten általános volt a zsidókat kivéve. A büntetés eme nemét a görögöknél Nagy Sándor hozta be. A rómaiaknál különösen a császárok idejében kezdett divatos lenni, akik rabszolgáikat végeztették ki keresztalállal. A profán írókon kívül a Szentírásban is találunk helyeket, amelyek a pogányok kereszttel való kegyetlenkedéséről tesznek tanúságot. Így az egyiptomi fogságban sínylődő József megjövendőli fogolytársának, az udvari péknek: „Fáraó íjeedet véteti és *keresztlára* akasztat téged“ (I. Móz. 40, 19.), amit Fáraó meg is tett (u. o. 41, 13.). Józue könyvében pedig ezt olvasuk: „Ki (Józue) felgyújtá a várost (Hait) és omladékhalmommá tette azt mindörökre: annak királyát is felakasztatá az *akasztólára* (a görög szerint *keresztgerendára*) estig és napnyugtáig; ekkor parancsolá Józue, és levevék annak holttestét a *keresztől*“ (Józ. 8, 28, 29.) Tehát a zsidók is alkalmaztak keresztbüntetéseket, bár nem zsidókra. Ne-

vezetes Ámán, Asvérus perzsa király főudvarnokának, a bűnhődése, aki ki nem állhatta Mardokeust, Eszter gyámját. Mikor Mardokeus miatt panaszkodott feleségének, Záresnek, ez Ámán egyéb barátaival együtt azt ajánlotta, hogy „emeltess egy nagy magas gerendát, ötven könyöknyi magasat, és mondd meg reggel a királynak, hogy függesztessék rája Mardokeus, és így a királlyal vígan mész a lakomára. Tetszék neki e tanács, és magas *keresztet* állíttata“. (Esz. 5, 14.) Ámde a fegyver visszasült, és Ámán maga került erre az akasztófára, és fiai is a kereszten pusztultak el (u. o. 8, 7. és 9, 25.).

b) *A kereszt a zsidóknál.*

A zsidók nem alkalmaztak keresztthalálbüntetést honfitársaikra, és ha alkalmaztak is, azt csak ellenséggel tették meg, amint feljebb már említettem. A zsidó a zsidóknál csak halála után került a keresztre rendkívüli esetekben. Mózes törvényhozásában erre vonatkozólag tett is intézkedéseket. „Mikor valamely ember halálra valót vét, és halálra ítéltetvén (halála után), *akasztó-fára* függesztetik, teste ne maradjon a fán, hanem aznap temetessék el, mert Istentől elátkozott az, aki a *fán* függ!“ (V. Móz. 21, 22, 23.) A zsidóknál a keresztthalál helyett a megkövezés szintén igen rettenetes büntetése volt szokásban.

c) *A keresztrelesztés.*

A kereszthalálra ítélt, miután előbb kegyetlenül megostorozták, rendszerint magacipelte a vesztőhelyre keresztjét, illetőleg annak csak az egyik gerendáját, a keresztgerendát (patibulum = kínia). A vesztőhelyen rendszerint már készen állt vagy ugyanakkor ásták be a földbe a keresztoszlopot, amelyre aztán ráerősítették a keresztgerendát. Mikor evvel készen voltak, az elítéltnak rendszerint létra segítségével fel kellett hágnia és a keresztoszlop közepe táján felszerelt állványra ülnie. Majd odakötözték a keresztre és ezután következett a keresztreszegezés és pedig kezénél és lábánál fogva három vagy négy szöggel. A keresztre való rászegezés nem volt csak egyszerű rászegezés, hanem valóságos keresztre való feszítés, mert lábait és kezét kifeszítve szegezték a keresztre.

A keresztrefeszítettet aztán otthagyták a kereszten, míg a vérkeringés megakadása, szomjúság, szívgörcsök, félelem és láz meg nem ölte őt. Rendszerint a halál után sem vették le, hanem otthagyták több napon át, — ha csak valaki a testet el nem kérte, — és zsákmányul szolgált a ragadozó madaraknak és hiénáknak vagy sakálóknak.

3. Nincs ember kereszt nélkül.

Noha a kereszthalál előfordult az emberiség történetében, mégsem mondhatjuk

azt, hogy az emberek átlag a kereszten halnak meg, sőt ellenkezőleg, azt kell mondanunk, hogy aránylag nagyon kevés ember halt meg a kereszten. De ha a keresztet jelképes értelemben vesszük, akkor már semmiféle kivételt nem tehetünk. Nincs és nem volt és nem is lesz ember könnyes völgyünkben, akinek a szenvedés keserű poharából legalább pár csöpp nem jutott volna.

A szenvedés keresztje anyánk fájdalomával együtt születik velünk és velünk együtt nő és mindig nagyobb lesz és a halálos ágyon a tetőfokát éri el. A kereszt ott van a bölcsőben, és bármennyire igyekeznek a gyermekeket csecsebecsékkal lekötni, a kereszt csak előkerül, és sírás lesz belőle. A serdülő fiatalok pedig folytonosan kénytelenek érezni a kellemetlen tilalmak sorompóit és a kelletlen kötelesség nyomását. Az új házások, bármennyire igyekeznek is a házi felszerelésből kifelejtteni a keresztet, az élet gondjai vállaikra rakják. Van-e család, amely nem szenved, ha még oly boldognak is nevezi magát? Hát mit mondjunk azokról, ahol kétségbeejtő szegénység, állandó perpatvar és folytonos betegeskedés uralkodik? Minden közös élet, családi, községi, állami és szerzetesi élet tele van kellemetlenségekkel, terhekkkel, vagyis keresztekkel.

Menjünk a szegények pincelakásaiba, a kórházak termeibe, a klinikákra, az operá-

ciós asztalokhoz és nézzünk, ha ugyan bírjuk, és hallgatódzunk, látunk és hallunk éppen eleget, úgyhogy szinte az életkedvünk is elmegy tőle.

Ha pedig magunkba tekintünk, azt látjuk, hogy testünk és lelkünk valóságosan a nyomor tanyája. Alig van testrészt, amelynek nem volna baja. És ha megvan az egészség, meddig tart az? És mennyi a képzelődő beteg, aki bajt csinál magának, ha nincs is neki. Az emberi értelem kínos vergődései és a pilátusi nemtörődömség vállvonogatásai: „Mi az igazság?“, bizony sok ártatlant és ártatlanságot vittek már a keresztre. És ha belehallgatunk a szív örvényébe, a keresztrefeszítettek ezreinek és millióinak és pedig annyi milliónak, ahány millió ember van a föld hátán, sóhajait és jajveszékelését hallhatjuk meg.

Volt-e egyetlen nemzet is, amely eddig nem énekelhette volna Jeremiással a siralmak ábécéjét?

Olvassuk csak figyelmesen az ószövetségi történetet és látni fogjuk, hogy a szenvedések története az. És mi más az újszövetségi történet, mint Jézus imájának és szenvedésének a története. Ha pedig az Egyház történetének lapjait forgatjuk, azt látjuk, hogy a legtöbb volt a szenvedésből. A magyar nemzet történelme szintén egy keresztény vértanú nemzet története.

Földi vándoréletünk a szenvedéseknek szünni nem akaró láncolata és a keresztnak sok bukással örökösen folytatódó iskolája.

4. Honnan van a kereszt?

A jó Isten a paradicsomban sok fát ültetett, de nem ültetett keresztfákat. A keresztképződés nincs meg az anyagi világban, hiányzik a növényi, állati és az emberi szervezetből, ahol minden tagnak és sejtnek megvan a maga helye és útja. Az értelmi élet működése is olyan, hogy nem kell szükségképpen letérnie az igazság útjáról és zsákutcába jutnia. A szív vágyai sem keresztesződnek, ha az alkotó elgondolása és terve szerint lüktetnek. A kereszt tehát nem az Úr alkotása.

Honnan tehát a kereszt?

A *keresztfára* vonatkozólag a válasz igen egyszerűnek látszik. Az ember készítette ellenségének, hogy megbosszúlja a rajta elkövetett valóságos vagy legalább vélt sérelmeket és elrettentsen mindenkit hasonló sérelmek elkövetésétől. De itt is titok marad, honnét az embernél, mint eszes lénynél, az ellenségeskedés? Honnét az a módnélküli gyűlölet és kegyetlenkedés, amely különösen a keresztbüntetésnél nyilvánul?

De a kereszt vagy szenvedés problémájára már nem olyan egyszerű a válasz. E

kérdés megoldásánál még nagyobb sötétségbe kerülünk.

Azt tudjuk, hogy a lábam azért fáj, mikor tüske megy abba vagy a tűzbe kerül, hogy a szervezetet rongáló tüskét vagy tüzet eltávolítsam, de már sok fejtörésbe kerül ama kérdés feszegetése, miért kell annyit szenvednie az embernek nemcsak testében, hanem lelkében is, és honnét van az, hogy oly boldogtalan az, aki annyira kíván boldog lenni, és miért kell meghalnia annak, aki rendszerint annyit tusakodik a halál ellen. A keresztp probléma tehát kínos probléma lesz mindaddig, míg az ember meg nem oldja vagy másnak a megoldását el nem fogadja.

II. A kereszt kérdése a kinyilatkoztatás fényében.

A kereszt akkor jött be a világba, amikor az ember kidöntötte a paradicsom-kert „életfáját“. Az élet fája kiszáradt, és kemény kereszt lett belőle és a tüskével megbojtorjással együtt hirdeti a nagy eseményt, hogy az ember keresztelte az Isten tervét. Ahol az Isten és az ember akarata kereszteződik, ott szükségképpen beáll a kereszt. A férfi verejtéke, az asszony fájdalma és a sz. Pál által említett „teremtmény sóhaja“ (Rom. 8, 22.) az emberi akarat végzetes „nem“-jének ijesztő utóhangja. Amióta a rossz: a céltől eltérő, a rendellenes, törvényt sértő és megvető, jogtipró és önző bűn uralkodik a földön, az ember földi útja mentén mindúntalan bitófákkal és keresztekkel találkozunk, amelyeken az emberek ezrei függenek. De nemcsak a bűnös jut előbb-utóbb a keresztfára, ott látjuk a kereszten az ártatlanok ezreit is.

A Paradicsomból kiűzött ember megértette, miért történt kiűzetése. Az utódok azonban már nehezen értik, hogy miért kell nekik is őszüleik bűne miatt szenvedniök. Minden személyes véték a lelkiismeretben bírja elítélését és így a büntetés jogosultságának legalább némi megértését. Az ártatlanok azonban éppen ártatlanságuk miatt tusakodnak a büntetés ellen és valósággal meginognak hitükben, ha hallják, hogy a szenvedés Isten megengedése vagy éppen-séggel rendelése.

Az Úr Jézus a bűnösökért jött ugyan elsősorban, de jött az ártatlanokért is, hogy megtanítsa őket a bőségesebb életre és a ragyogóbb dicsőségben részesítse, amelyekben nem lenne részük, ha a szenvedés útján nem követnék őt.

III. A keresztfeszített Jézus és a kereszt titka.

1. Jézus keresztlének előképei.

Sz. Pál az Ószövetségről, annak szer-
tartásairól, eseményeiről stb. azt írja, hogy
azok „a jövődők árnyékai, de a valóság
maga a Krisztus“. (Kol. 2, 17.) Ilyen „ár-
nyéka“ volt az Ószövetségben Krisztus ke-
resztlének is. A Szentírás magyarázóí, kü-
lönösen a szentatyák, nagy gonddal össze-
keresték azokat a szentírási helyeket, ame-
lyek mint előképek, összefüggésbe hozhatók
Krisztus keresztlével. Ilyen az édenkerti
„élet fája“. „És nevele az Üristen a földből
mindenféle tekintetre szép és ételre kelle-
mes fát, az *élet láját*, is a paradicsom köze-
pén, s a *jó és gonosz tudásának a fáját*“.
(Móz. I. 2, 9.) A visszaállított és lelki érte-
lemben vett paradicsomkert, az Egyház, kö-
zepén áll az Ür Jézus keresztlje, illetőleg
kereszthalála, és annak a vérnéküli megújít-
ása, a szentmise, amelyről mi szinte na-
ponként szakítjuk az örök életre tápláló és

megtartó kegyelem-gyümölcsöket. De nemcsak az élet fája előképe a keresztnek, hanem a jó és gonosz tudásának a fája is, mert rajta tudjuk meg igazán a jót, amelyet tennünk kell és a rosszat, amelyet kerülnünk kell, de különösen az utóbbit.

A kereszt előképe, Mózes *csoda-veszseje* is. Amint ugyanis Isten utasította Mózeszt: „Te pedig — úgymond — emeld fel *vessződ* és *nyújtsd ki a kezedet* a tengerre és válaszd el azt kétfelé, hogy Izrael fiai a tenger közepén szárazon menjenek“ (2 Móz. 14, 16.), úgy kapott utasítást Krisztus Urunk menyei Atyjától, hogy keresztjével és a kereszten kinyújtott karjával szelje ketté a bűnök tengerét és vezessen be bennünket Egyházába, lelkünk cme ígéretföldjére, és általa az örök örömök hazájába, a szép mennyországba.

A kereszt előképének minősítette Krisztus Urunk maga is a pusztában felfüggesztett *rézkígyót*. Mózesnek adott parancsot: „És szóla az Úr neki (Mózesnek): „Csinálj *rézkígyót* és tedd azt jelül, aki megmaratván, rátekint, megél“. Megcsinálá tehát Mózes a rézkígyót és jelül tévén azt, melyre a megmaratnak feltekintvén, meggyógyulának“ (4 Móz. 21, 8, 9.), Krisztus Urunk a neki adott megváltói parancs előképének veszi, mert mint sz. Jánosnál olvassuk (3, 14.), magáról azt mondja: „És valamint Mózes

felmagasztalta a kígyót a pusztában, úgy kell fölmagasztaltatni az ember-fíának“. Szembeszökő itt az, hogy a bűnre csábító kígyó kerül a keresztre, mintegy annak jelzésére, hogy a keresztre voltaképpen a bűnösnek kell kerülnie, és aki arra tekint, visszariad a bűntől és bűnbánatot tart.

Vége Ezékiel prófétánál olvasható parancs: „És mondá neki az Úr: „Menj át a város közepén, Jeruzsálem közepén, és jegezz *Thaut* a férfiak homlokára, kik siránkoznak és bánkódnak mindazon utálatosságok fölött, melyek abban véghezvitetnek!“ (Ezék. 9, 4.), szintén jelzi Jézus megváltói kereszthalálát, amellyel a mennyei Atya megbízta; Jézus végigment Jeruzsálem közepén Thau-jával, vagyis keresztyével, amely a megváltottak és választottak jele lett. Amint ugyanis a prófétának adott parancs így szól: „A vénet, ifjat és szűzet, a kisdedet és asszonyokat öljétek meg mind iogytig; de kin *Thaut* láttok, senkit meg ne öljetek“ (u. o. 9, 6.), úgy kapnak majd az angyalok parancsot, hogy — amint a Titkos Jelenések könyvében olvassuk (7, 3.) — „Ne ártsatok a földnek és tengernek, se az élőfáknak, míg meg nem jelöljük a mi Istenünk szolgáit homlokaikon“. Akiknek homlokán pedig nem lesz „az Isten jele“, azok úgy járnak, mint azok, akik megölettek az Ezékielnél olvasható parancs szerint.

2. Az újszövetségi beteljesedés: Jézus kereszttje.

Jézus előre jelzett kereszttje valóság lett anélkül, hogy bárki is gondolt volna arra, hogy az ószövetségi méretek és leírások szerint megrendelje és megcsináltassa. Jézus sem maga rendelte azt meg, de még a mennyei Atya sem, hanem az előre látottak alapján Jézus parancsot kapott, hogy ha majd nyújtják neki a kereszttet, fogadja el és szenvedje el rajta a halált. Ez a halál lesz a teljes elégtétel az emberek bűneiért.

Nem tudjuk ugyan Jézus kereszttjének méreteit és alakját, sem azt, ki rendelte azt meg, mert mikor Pilátus kimondotta a halálos ítéletet, bizonyára már készen volt; azt sem tudjuk, ki csinálta azt meg, de gondolhatjuk, hogy művészet nem volt benne, mert nem esztétikát akart a csinálója belevinni, hanem a terhet és kínt és biztos halált.

Jézus kereszttjéről tudjuk mégis azt, hogy alakja a latin kereszt volt. Ez a kereszt-alak lett uralkodóvá az Egyházban. Az evangélistának (Ján. 19, 19.) a feljegyzése is erre enged következtetni: „Fölírást is írt pedig Pilátus és a kereszt fölé tevő. Vala pedig írva: „a Názáreti Jézus, a zsidók királya“. Minthogy tehát a fölírás a kereszt fölött volt, vagyis a keresztgerenda fölött, és az evangélista azt mondja róla, hogy három nyelven volt írva és hogy „so-

kan olvasák“ és minden bizonnyal nagy betűkkel is volt odamázolva, azért biztosra vehetjük, hogy a keresztben álló gerenda fölött kiállott a földbe ásott oszlop egy része, vagyis, hogy Jézus keresztjének az alakja a latin kereszt volt.

Az előbb mondtam, hogy Jézus nem rendelte meg magának a keresztet. De azért Jézus állandóan készült erre a keresztre és evvel beigazolta, hogy *ez a kereszt a nagy világtörténelmi esemény.*

Jézus keresztjét megjövendölték az ószövetségi próféták, bár a kereszt szót egyszer sem említik. Ez a jövendölés állandóan lebegett a Megváltó előtt. Különösen Izaiás ecseteli élénken Krisztus szenvedéseit, és így ír: „Az én testemet a verőknek adtam, és orcámat a szaggatóknak, nem fordítottam el orcámat a szidalmazóktól, és a rámpökdösőktől“ (Iz. 50, 6.). Majd ismét: „Amint sokan álmélkodnak rajtad, úgy dicsotelen lesz a férfiak közt az ő tekintete és ábrázata az emberek fiai között“ (Iz. 52, 14.). De a legmeggrázóbb a következő hely: „Fölnevelkedett, mint a vesszőszál, öelötte, és mint gyökér a szomjúhozó földből; nincs neki színe, sem ékessége, és néztük őt, és nem volt tekintete, hogy kívántuk volna őt, a megútáltat és legutolsó az emberek között, a fájdalmak férfiát, a nyomorúsághoz szokottat, aki elrejtette orcáját, mint meg-

útált, azért nem is becsültük őt. Bizonyára a mi betegségeinket ő viselte és fájdalmainkat ő hordozta: és mi őt mintegy poklosnak tartottuk és az Istentől megvertnek és megalázottnak; ő pedig megsebesíttetett a mi gonoszságainkért, megroncsoltatott bűneinkért; a mi békességünkért van rajta a fenyíték, és az ő kékségével gyógyultunk meg. Mi mindnyájan, mint a juhok, eltévelyedtünk, kiki az ő útjára tért; és az Úr őrá tette mindnyájunk gonoszságát. Föláldoztatott, mert ő akarta és nem nyitotta meg száját; mint a juh, leölésre vitetik, és megnémul, mint a bárány nyírója előtt, és nem nyitja meg száját“. (Iz. 53., 2—7.) Jellegzetes az is, amit Dávid mond a 21. zsoltárban: „Én pedig féreg vagyok és nem ember, emberek gyalázata és a nép megvetése. Mindnyájan, kik látnak engem, kigúnyolnak engem, félrevonják ajkukat és fejüket hajtogatják. „Az Úrban bízott, mentse meg őt, mert kedveli őt“. Mert körülvelt engem a sok eb; a gonoszok gyülekezete körülkerített engem. Átlyuggatták kezemet és lábamat, megszámlálták minden csontomat... elosztották maguk közt ruháimat és öltönyömre sorsot vetének“.

Amit itt az Isten a próféták ajkaira adott és tollukba diktált, azt az Üdvözítő maga is mondogatta földi életében sokszor tanítványai előtt. A táborhegyi esemény

után „kezdé Jézus jelenteni tanítványainak, hogy neki Jeruzsálembe kell mennie és sokat szenvednie a vénektől és írástudóktól és papi fejedelmektől és megöletni, és harmadnapon feltámad“. (Mt. 16, 21.) „Az emberfia az emberek kezeibe adatik, és megölik őt, de harmadnapra feltámad“. (Mt. 17, 21, 22.)

„És átadják őt a pogányoknak megcsúfolásra, megostorozásra és megfeszítésre.“ (Mt. 20, 19.) „Tudjátok, hogy két nap múlva húsvét lesz és az ember fia elárultatik, hogy megfeszíttessék.“ (U. o. 26, 2.) Ugyanezt vagy hasonló kijelentéseket olvasunk a többi evangelistánál is. (Mk. 9, 30, 14, 41, Lk. 18, 31, 32. stb.)

Jézus került a halált mindaddig, míg „el nem jött az ő órája“. De mikor aztán eljött, bámulatos biztossággal és határozottsággal ment az eseményeknek eléje, úgy-hogy semmi sem lepte meg.

Amit a próféták megjövendöltek, és amit Jézus előre mondott, az bekövetkezett. Jézust elfogták nagycsüörtökön este és keresztrefeszítették nagypéntek délben, és meghalt nagypénteken úgy három óra körül.

3. A nagypénteki kereszt titka.

Jézus előtt, Jézus korában és utána számtalan ember halt meg a kereszten, de egyiknek a keresztje sem emelkedett jelen-

tőségre. Csak Jézus keresztje az, amelynek hittani (dogmatikus) jelentősége és mély értelmű misztikája van.

A) Jézus keresztjének hittani (dogmatikus) jelentősége.

a) A kereszt áldozati oltár.

A bűn, bűnös ember és bűnhődés a világ szomorú valósága.

Minthogy a bűn Istent sérti, akitől az ember magát függetleníteni nem tudja, a bűnbeesés pillanatától kezdve kínos tudat gyötri a bűnöst, hogyan szabaduljon meg bűnétől és hogyan hozza rendbe ügyét a megbántott Istennel. Ez a bűnös tudat hozta létre az oltárt is.

Istent elismerő, imádó és engesztelő oltárok feltűntek már az emberiség bölcsőjénél, és a rajtuk bemutatott áldozat, mint Isten imádásának és engesztelésének legkifejezőbb módja, jelenik meg a történelemben. Káin és Ábel oltárai nyitották meg az Istent engesztelő nagy igyekezetet és próbálgatást, és azóta az oltároknak szinte végtelen sora lepte el a földet úgy a pogányoknál, mint a zsidóknál.

Ámde, amint Káin áldozata nem kellett az Úrnak, Ábelét pedig elfogadta, úgy nem fogadja el az Úr a pogányok áldozatait

sem, a zsidók áldozatait pedig elfogadta, mert előképei voltak Jézus kereszttáldozatának.

Minthogy az isteni végzés szerint a bűnnek bűnhődnie kell, ami alól nincs felmentés és az ember képtelen Istennek méltó elégtételt adni, Jézus megváltói kegyessége éppen abban tűnik ki, hogy elvállalta érettünk az elengedhetetlen büntetést, amely csak valamely veszteségből és szenvedésből állhat. És minthogy ugyancsak az isteni végzés következtében nincs bűnelengedés kegyelem nélkül, amely az isteni természetben való részesedésben áll, Jézus kereszttjének vagyis szenvedésének a kegyelem rendjében az a nagy jelentősége van, hogy az elvesztett kegyelmet visszaszerezte számunkra és újra Isten gyermekei lettünk.

Jézus kereszttje tehát, mint áldozati oltár áll a világ középpontjában.

Krisztus Jézus, mint Istenember és Megváltó, áthidalja könnyes völgyünknek és mennyei Atyánk égi családi otthonának végtelen távlatát. Ez az áthidalás nemcsak abban áll, hogy egyesíti önmagában az isteni és emberi természetet, hanem abban is, hogy Jézusban az istenséggel egyesített emberi természet Istennek mindenekfölött való szeretete által, amelyet saját életének a feláldozásával is beigazolt, Istent tökéletesen kiengesztelte és kibékítette az Isten-

nel az embert és visszaszerezte az elvesztett kegyelmet.

Krisztus Urunk szenvedésének és halálának eme engesztelő ténye nemcsak ott állt valamikor, hanem most is ott áll és örökké ott fog állni Isten és az ember között. E tényre figyelmeztett nap-nap után Jézusunk a szentmiseáldozatban, mikor parancsolja, hogy „ezt tegyük az ő emlékezetére“. Krisztus Urunk tehát Isten előtt áll és „közbenjár érettünk“. (Rom. 8, 34.) Ezt a gondolatot és vigasztaló tényt fejtegeti sz. Pál olyan szépen az efezusiakhoz írt levelében: „Most pedig Krisztus Jézusban ti, kik egykor távol voltatok, közeljutottatok Krisztus és vére által, mert ő a mi békeségünk, ki mind a kettőt (a zsidót és pogányt, vagyis mindnyájunkat) eggyé tette és lebontotta a választófalat, az ellenségeskedést, az ő teste által, midőn a parancsok törvényét a tanítással megszüntette, hogy a kettőt önmaga által egy új emberré teremtsen, békességet szerezvén és egy testben mind a kettőt megbékéltesse Istennel a *kereszt* által, megölvén az ellenkezést önmaga által“. (Ef. 2, 13—16.) Hasonló értelemben ír a zsidókhoz is: „Egy áldozattal mindörökre tökéletessé tette a megszentelteket“. (Zsid. 10, 14.) És egy másik helyen: „És majd minden tisztulás vér által történik a törvény szerint, és vérontás nélkül nincs bocsánat. Szükség

volt azért, hogy a mennyeiek előképei ilyenekkel tisztuljanak meg, maguk a mennyeiek (keresztények) pedig ezeknél jelesebb áldozatokkal. Mert Jézus nem a kézzel épített szentélybe ment be, ami a valóságnak előképe volt, hanem föl a mennybe, hogy legyen most az Isten színe előtt miértünk; nem is hogy gyakorta áldozza föl magát, mint a főpap minden esztendőben bemegyjen idegen vérrel, mert akkor szükség lett volna neki gyakorta szenvedni a világ kezdetétől, hanem most *egyszer ez idők végezetén* megjelent a bűn eltörlésére önfeláldozása által. És amint el van végezve, hogy az emberek egyszer meghaljanak, azután pedig jő az ítélet; úgy Krisztus is *egyszer áldoztatott fel*, hogy sokak bűneit elvegye“.

Ha figyelmesen tanulmányozzuk Jézus életét, megdöbbentő az a sikertelenség, amely földi működését kísérte. Maradandó hatás igen kevés volt. Csaknem mindenki elhagyta, a legtöbben megtagadták, sokan kételkedtek benne, és ugyanaz a tömeg, amely lelkesedéssel hallgatta, neki Hozsannát kiáltott, hamar megváltozott és a gyászos nagypénteken teli torokkal ordította: „Feszítsd meg őt, feszítsd meg őt!“

Jézus sikere az ő kereszthalálával kezdődik. Halála után verik a mellüket azok, akik életében mozdulatlanok voltak; világosság az emberek lelkében abban a sötétség-

ben gyúlladt ki, amely a földre nehezedett Krisztus halálakor, és a szívek akkor kezdtek a töredelemtől repedezni, mikor már a kősziklák is repedeztek.

Ime, az áldozat és kegyelem összefüggése.

Nincs kegyelem szenvedés nélkül. Jézus így szerezte meg számunkra a kegyelmet. Nem részesül senki kegyelemben, ha nem szenved. Ezért kellett szenvednie a boldogságos Szűznek is, ha részesülni akart a megváltás nagy kegyelmeiben. A szent Szűz büntelenségénél fogva ment volna ugyan a szenvedéstől, de nem ment a szenvedéstől, mint megváltott. Minthogy Jézus így szerezte meg számunkra a kegyelmet, törvény a megváltás rendjében, hogy mindenkinek, aki kegyelemben akar részesülni, szenvednie kell. Ezért szenvednek az ártatlan gyermekek is, akik bár már az áteredő bűn következtében is a halál és így a szenvedés gyermekei, a kegyelemben szintén részesülhetnek és minél nagyobb kegyelemben részesülnek, annál inkább kijut nekik is a szenvedésből, mint azt az aprószenteknél látjuk. De különösen világos ez a szentek életében, akiknél a kegyelem a szenvedés arányában emelkedett.

A kegyelmek kulcsa tehát a szenvedés. A szentmise és a szentmisébe való bekap-

csolódás a szenvedés által a kegyelemnek, ha nem egyedüli, de a legbiztosabb eszköze.

Ez az igazság komoly figyelmeztetés a papok számára, hogy miben keressék a sikerek kulcsát, mert a papi siker voltaképpen a kegyelem közvetítésének a sikere, minden más siker nem igazi papi siker.

b) *A kereszti Isten szeretetének jele.*

Mindazt, amit Jézus elszenvedett a kereszten, tulajdonképpen nekünk kellett volna elszenvedni. De ha mindazt el is szenvedtük volna, Jézus szenvedése nélkül mit sem használt volna, mint ahogy az elkárhozottaknak sem használ a szenvedés. Jézusban a megbántott isteni szeretet közeledett a bűnös emberhez, hogy megtalálja a szeretet találékonyságával a módot, miképpen lehetne a bűnöst Istenével kibékíteni. És bár — mint sz. Pál írja a zsidóknak (12, 2.) — „előtte öröm volt, mégis elszenvedte a *keresztet*“. A keresztet választotta, mert az nehezebb és önzetlenebb, mint az öröm, és mert hiába követeli az a szenvedésnek, a kereszthalál-nak is türelmes elviselését, aki mindig örömben van és sohasem szenvedett. Különben Jézus maga magyarázza meg nekünk, miért oly páratlanul nagy az ő szeretete irányunkban, mert — úgymond — „Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mintha valaki az ő életét adja barátaiért“. (Ján. 15, 13.) Sz.

Pál is kegyeletesen emlékezik meg e szeretetről, midőn így ír: „Hogy pedig most a testben élek, az Isten Fiában való hit által élek, ki engem *szeretett*, és *önmagát adta érttem*“. (Galat. 2, 20.)

c) *A keresztt Jézus győzelmének jele.*

Megtörtént ugyan már, hogy ugyanaz a kard pusztította el azt, aki vele halált akart osztogatni, de még nem történt meg az, hogy a halálos csapás veszte volt annak, aki azt mérte. Jézus kereszthalálában ez megtörtént. Azért is kiált fel az Egyház győzelmi örömeiben: „O magnum pietatis opus: mors mortua tunc est, in ligno quando mortua Vita fuit!“ „Mily csodálatos titok történt: a halál meghalt akkor, mikor a kereszten az élet halt meg“. Ugyancsak az Egyház a nagyszombati szentsír isteni lakójának ajkára adja e jelentőségteles szavakat: „O mors, ero mors tua, morsus tuus ero, inferne! Ó halál, haláloed leszek, és neked, pokol, örök marásod“. (Oz. 13., 14.) Ezzel vigasztalja sz. Pál a kolosszabelieket, mikor írja nekik: „Eltörölvén (Jézus) az ellenük szóló végzés kéziratát, mely ellenük bizonyított, és elvévén azt, *főlszegezé a keresztre* (vagyis megsemmisíté azt), és lefegyverezvén a fejedelemségeket és hatalmasságokat (a pokoli fejedelmet és hatalmakat), bátran körülhordozá őket, diadal-maskodván rajtok önmaga által“. (Kol. 2,

14, 15.) És azóta a kereszt réme a pokoli hatalomnak.

Hogy Krisztus győzelmét kihasználjuk lelkünk javára, az Egyház megtanított bennünket Krisztus keresztiének alkalmazására. A kereszt jelével áld az Egyház és kezdi imádságát, osztja ki a szentségeket, oldozza fel a bűnöst, exorcizálja az istentiszteletre szánt tárgyakat, keresztel, bérmál, áldoztat, adja az utolsó kenetet, áldja a házasságokat. Keresztvetéssel megy a keresztény munkára és tér nyugovóra; a kereszt jelével erősíti magát és megy a halálba, néz a kísértés szemébe és nem fél tőle. A kereszt jelével tették a keresztények ártalmatlanná maguk számára a mérget, oltottak tüzet, gyógyítottak beteget, feltámasztottak halottakat, győzedelmeskedtek az ellenségén.

A kereszt jelével győzött Nagy Konstantin a milviusi hídnál Maxentius serege fölött, amely győzelemnek mérhetetlen kihatása volt az Egyház kibontakozására.

De nemcsak a külső diadalokra indultak a kereszt jelével vagy a kereszt szemléletével, a belső még nehezebb győzelmeknek szintén a kereszt volt az eszköze. Sz. Péter a legenda szerint menekül a vértanúhalál elől, de íme, találkozik Jézussal, amint kereszttel terhelve halad előre. A kérdésre: „Hová mégy, Uram?” — azt válaszolja: „Megyek, hogy még egyszer meghaljak éret-

ted a kereszten“. Péter megérti a szót és kitar a helyén és a kereszten hal meg Mesteréért. Igaz-e a legenda vagy nem, nem tudjuk, de azt tudjuk, hogy sz. Péter vértanuhalált halt és pedig a kereszten. A vértanuk lelkülete nem külső győzelem volt, hanem belső, és a győzelem forrása Jézus kereszthalála.

Don Bosco, a szegény és elhagyatott ifjúság e lánglelkű apostola, a nehézségek közt szintén a kereszttel győzött. Jólelkű anyja, aki neki munkáiban sokat segített, már kezdte ünni a sok vesződtséget, amelybe fiának a szegény gyerekekkel való foglalkozása került. Türelmetlen lett és szabadulni kívánt a tehertől. Fia a keresztre mutatott és így szólt: „Anyám, ez többet szenvedett“. — Ez hatott.

Loyolai sz. Ignác Rómának tart, hogy a rendalapítás nagy tervét megvalósítsa, de kétségek gyötrik, hogy sikerül-e. Utközben megjelenik neki a keresztet viselő Jézus és biztatja e szavakkal: „Én Rómában irántatok kegyes leszek“.

De Sonis Gaszton, lovastábornok, ha szobájában kihallgatta alantasait és megtudta jelentésükből, hogy valami nem volt rendjén, hirtelen haragra lobbant, de aztán még ugyanazon percben egyszerre elhallgatott és szemét odairányozta maga elé az íróasztal egy pontjára, mely a többi jelenlevő

előtt el volt takarva. Egyszer egy magasabbrendű tisztnek valami tennivalója akadt ugyanazon íróasztalon és ekkor észrevette, hogy ott, ahová a parancsnok nézni szokott, a Megfeszítettnek képe állott.

Mennyi jó maradt volna el, ha erősítőül nem szolgált volna Krisztus keresztje. A kétezeréves keresztény kultúra minden kincse elmaradt volna, ha a kereszt biztató bátorítása elmaradt volna. Hány vértanúnk, hitvallónk és szüzi lélek volna, ha a kereszt dicsősége meg nem ígéri őket, nem nehéz eltalálni.

A kereszténység külső és benső győzelme miatt került fel a kereszt a templomok tornyára, a keresztény családok szobáinak és a keresztény kultúráis, egyesületi és iskolatermek főhelyeire, a győztesek mellére és az érdeemesek keblére.

A kereszt ott van a keresztény demonstrációk élén, a hithirdető és az istentiszteletre induló pap kezében.

A keresztet kapja a szerzetes beöltözése napján és azt szorongatja kihűlt kezében a koporsóban is.

d) *A kereszt a feltámadás záloga: a sírkereszt.*

A keresztet ott viszik a halottasmenet élén és a temetőben odaillesztik a sírhanthoz közé és jelzik vele úgy a megboldogul-

tak, mint pedig az élők szent hitét, hogy mindnyájan fel fogunk támadni. Aki az Úr Jézussal végigjárta a keresztútát, annak Krisztus szerzett jogainál fogva joga van a dicső feltámadásra.

A sírkeresztre vésett név voltaképen az életkönyvébe való bejegyzésnek földi okirata akar lenni, és a rajta felüntetett életévek az isteni szolgálat idejét jelzik, amelyet az Isten bőségesen megjutalmaz. A jutalom pedig az örök világosság és nyugalom, vagyis az örök boldogság.

e) *A kereszt az utolsó ítélet jele.*

Jézus Krisztus az utolsó ítélet leírása után hozzáteszi mint kiegészítő részt: „És akkor feltűnik az *emberfiának* jele az égen (a kereszt); és akkor majd sírnak a föld minden nemzetségei, és meglátják az emberfiát az ég felhőiben jönni nagy hatalommal és fönséggel“. (Mt. 24, 30.) Erről a jelenésről tesz említést sz. János a Titkos jelenések könyvében, hivatkozva Jézus Krisztusra: „Ime, jő a felhőkön, és meglátja őt minden szem, és akik *általverték* őt; és sírni fognak magukon ömiatta a föld minden nemzetségei. Úgy leszen. Ámen“. (Jelen. 1, 7.) Sz. János itt, valamint evangéliumában (19, 37.) hivatkozik Zakariás jövendölésére, amelyben Jézus keresztfeszítését hirdeti előre: „És kiöntöm Dávid házára és Jeruzsálem lakóira a kegyelem és imádság lelkét; és

ők rám néznek, kit *átszegeztek*. (Zak. 12, 10.)

f) *A kereszt Krisztus tanításának jelképe.*

A hit bármennyire is fölemeli értelmünket, az voltaképpen mégis értelmünknek alázatossági ténye. A hit értelmünket titkok elé állítja, amelyekbe nem tud másképen behatolni, hanem csak tudatlanságának beismerése és a kinyilatkoztatott igazság aláztos elfogadása által. És minthogy a kereszt az emberi természetnek egyik legnagyobb megaláztatása, amely a földön érheti, azért alkalmas eszköz annak kifejezésére, mennyire kell mennünk az értelmünk megalázódásában, ha a hit mindjárt a legnagyobb megpróbáltatások elé állítja is. „Mert — mint sz. Pál mondja a korintusiakhoz írt első levelében (1, 18—25.) — a kereszt igéje az elveszendőknek ugyan boldogság, azoknak pedig, akik üdvözülnek, azaz nekünk, Isten ereje. Mert írva vagyon: Elveszttem a bölcssek bölcsességét, és az okosak okosságát megvetem. Hol a bölcs? Hol az írástudó? Hol e világ vizsgálója? Nem tette-e bolonddá Isten e világ bölcsességét? Minthogy az Isten bölcsességében meg nem ismerte Istent a világ az ő bölcsesége által (vagyis a hitet elvetve és saját értelmére hagyatkozva), tetszett Istennek esztelenségnek látszó tanítás által üdvözíteni a hívő-

ket. Mert a zsidók jeleket kívánnak a görögök bölcseséget keresnek; mi pedig a megfeszített Krisztust hirdetjük, a zsidóknak ugyan botránkozást, a pogányoknak pedig boldogságot; azonban a hivatott zsidóknak és görögöknek Krisztust, az Isten erejét és az Isten bölcsességét; mert ami az Istenben (előttük) bolondság, bölcsőbb az embereknél; és ami az Istenben (szerintük) erőtlenség, erősebb az embereknél". Azért nem kíván sz. Pál mást tudni és úgy is gondolja, hogy ő nem tud mást és nem is akar mást tudni, mint „Jézus Krisztust, és pedig a *megfeszítettet*". Ez az a bölcsesség, „melyet senki e világ fejedelmei közül nem ismert meg; mert ha megismerték volna, soha a dicsőség Urát *meg nem feszítették volna*". (I. Kor. 2, 8.)

Minthogy a kereszt a hit szimboluma és Jézus tanításának összefoglalatja, azért kerül a kereszt a mi templomaink tornyára. Ahány templom, annyi igehirdető és pedig a kereszt igéjének a hirdetője. Minden templom szimboluma az élő kövekből épített nagy templomnak, az Egyháznak. S minthogy a keresztények eme közössége a szent kereszt jelét hordja homlokán, mellén és ajkán a nyílt hitbevallás által, azért került a kereszt a keresztény templomok tornyára. Oda tehát nem való más, mert a kereszténynek nincs más fegyvere, mint a ke-

reszt és nincs más igehirdetési eszköze, mint a keresztség. Alkalmasabb tehát, mint a buzogány vagy akár a kakas, mert ezekben tendencia is lehet. Ellenben a keresztségnek nincs tendenciája, legfeljebb az, hogy Krisztusnak és az örök életnek akar megnyerni.

B) Jézus keresztségének misztikus (titokzatos) jelentősége.

a) Jézus testének tagjai vagyunk.

Jézus Krisztus önmagát a szőlőtőhöz szerette hasonlítani és bennünket a szőlővesszőhöz, annak a kifejezésére, hogy minden életünk és különösen az örök életre gyümölcsöző életünk teljesen tőle van. Mesterének gondolatát sz. Pál így fűzi tovább: „Ti pedig Krisztus teste vagytok és tagból való tagok“, (Kor. I., 12, 27.) és levonja belőle a gyakorlati következtetést: „És ha az egyik tag valamit szenved, együtt szenved minden tag; vagy ha az egyik tag megdicsőíttetik, együtt örül minden tag“. (Kor. I., 12, 26.) Hogy azonban ne maradjon csak az elméletnél, saját éltéből veszi a példát arra, hogy a mondottakat hogyan érti, azért így ír a kolosszabelieknek (1, 24.) „Most örülök a ti értetek való szenvedésekben, és *betöltöm az én testemben a Krisztus szenvedéseinek mintegy elmaradt részét az ő*

testéért, mi az Anyaszentegyház". Sz. Pál itt nem kisebbiteni akarja Krisztus érdemeit, hanem hangsúlyozza azt, amit sz. Ágoston így fejez ki: „Aki téged teremtett nélküled, nélküled nem üdvözít téged“. Az a körülmény, hogy megváltásunk a magunk részéről nincs befejezve, fenséges misztikát teremtett a szentek életében. Krisztus misztikus testében, az Egyházban, valósággal tovább szenved. Mindegyik szent minden szenvedését úgy fogta fel, hogy az ama szenvedésnek a része, melyet vállalt azáltal, hogy keresztény vagyis Krisztus misztikus testének a tagja és krisztuskövető lett. Ámde a hívők szenvedései nemcsak maguknak az egyes szenvedő híveknek válnak hasznárra, hanem, mint közös kincs, az Egyház kifogyhatatlan kincsházába kerül, és részesül belőle az egész Egyház. Ezekre a kincsekre is támaszkodik az Egyház, mikor búcsúkat engedélyez.

b) Jézus akarja, hogy keresztűnket magunkra vegyünk.

A mi teremtő Istenünk nem kínzó és gyötrő, keresztet rendelő, hanem csak boldogító Isten. Ő nem rendel keresztet, hanem csak azt rendeli, hogy a nekünk jutott keresztet fogadjuk el. A jó Isten azt sem kívánja, hogy mi magunk csináljuk meg magunknak a keresztet, hisz Jézus sem csinálta a magáét, hanem készen kapta. Öngyilkos-

ság senkinek sincs megengedve. Ölni, vagyis életet pusztítani és megsemmisíteni csak annak van joga, aki az élet feltétlen Ura. Isten ugyan, mint az élet feltétlen Ura, többször megsemmisítettett emberéleket, de kereszthalált nem írt elő. Egyedül csak az történt, hogy mikor az emberi bosszú a rettenetes keresztet kigondolta, sz. Fiának utasítást adott, hogy fogadja el. A getszemáni jelenet fényesen igazolja, hogy Jézus nem maga készítette magának a keresztet, de nem is mennyei Atyja, mert különben Jézus nem mondhatta volna Pilátusnak szemébe, hogy ha keresztreíeszíti, bűne lesz, és még nagyobb annak, aki „őt neki átadta“.

Ha tehát Jézus azt mondja nekünk, amit életében gyakran mondott: „Ha ki utánam akar jönni, tagadja meg magát és *vegye lel magára keresztjét mindennap*, és kövessen engem“ (Lk. 9, 23.), úgy érti, hogy „aki nem viseli keresztjét (megadással) és nem jő utánam, nem lehet az én tanítványom“. (Lk. 14, 27.) Ez annyit jelent, hogy a siralom völgyében nincs Krisztus-követés kereszthordozás nélkül. Ez pedig annyit tesz, hogy Krisztusnak kereszttel megrakott vállal való követése a kereszténységnek a lényege. Nem igazi keresztény, akinek nem kell a kereszt.

c) *Keresztünket nem keresni, hanem hordanunk kell.*

Nagy tökéletlensége, sőt némelykor nagy bűne sok kereszténynek, hogy állandóan a keresztekben válogatva, akarják csak követni a kereszttel terhelt Jézust. Ezek a keresztény életet üzletnek képzelik, amelyben megvan a szabadság a keresztválogatásra, vagy éppenséggel kiváltságosaknak tartják magukat és mentesek akarnak lenni a kereszt terhelétől. Olvassuk ugyan a szentek életében, hogy Jézus választást engedett a rózsakoszorú és a töviskorona közt, de ezt is a Mester gondolkodása szerint kell értelmeznünk, aki földi életében nagyon is nyíltan szólott és követésének a feltételét a következőképpen fejezte ki: „Ha ki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye magára keresztjét mindennap és kövessen engem“.

A keresztényeknek nincs meg tehát a kiváltságuk, hogy a keresztekben sokat válogassanak, az igazi keresztény úgy fogja fel jelen helyzetét, hogy éppen azáltal kiváltságos az ő helyzete, hogy ő keresztet viselhet, sőt hogy kell is viselnie.

A sok válogatás a kereszténynél csak kereszt súlyosbítást jelenthet. De a keresztény nemcsak nem mentes a kereszttől, hanem keresztjét még csak nem is igen kell keresnie, mert a keresztet nem keresni kell, hanem hordani.

Mindnyájunk keresztje velünk születik,

velünk együtt fejlődik és nő naggyá korunk és állásunk szerint.

A mi mindennapi keresztünk először a mi romlandó, halálra szánt testünkből származik. A halál és ami a halált megelőzi, vagyis a betegségek és az életgondok a mi legnagyobb keresztjeink közé tartozik. Ez az a mindennapi kereszt, amelybe minden egyes kereszténynek bele kell törődnie és amelynek megadáshoz elviselése nélkül nem lehetünk Jézus „méltó tanítványai“. És van-e ember, akinek akarva nem akarva ilyen keresztje nem volna

A másik keresztet, amely velünk együtt születik és sok gyötrelmet okoz nekünk, a mi értelmünknek korlátoltsága és tévedésekre hajló volta. Mennyi tévedés, félreértés, meg nem értés, rágalom, megszólás, kritika, hitetlenség, erkölcstelenség, igazságtalanság, bűn származik ebből Isten után a mindennapi élet volna a megmondhatója. Az ember a sötétségben botorkál, és ez számtalan eltévelyedésnek és egyúttal boldogtalanságának a forrása. A dölyfös filozofálás hány embert vitt már a keresztre, azt csak a filozófia története tudná megmondani, ha őszinte akarna lenni.

A harmadik kereszt pedig, amely velünk együtt születik, nem más, mint a fomes peccati vagyis a bűn melegágya mibenlünk. Az ember szíve hajlandó a rosszra

kora ifjúságától fogva. És mennyi jaj, gúnycacaj, ordítózás, zúgolódás, káromkodás stb. származik mindebből, hallgassunk csak bele az élet zajába és meg fogjuk hallani! Oly megrázóan ecseteli ezt önmagáról sz. Pál: „Magam sem értem, amit cselekszem, mert nem a jót cselekszem, melyet akarok, hanem ami rosszat gyűlölök, azt művelem. Midőn tehát, amit nem akarok, azt művelem, elismerem a törvényről, hogy jó. Most pedig már nem én művelem azt, hanem a bennem lakó bűn. Mert tudom, hogy nem lakik énbennem, azaz testemben a jó, mert megvan ugyan nálam az akarás, de a jónak véghezvitelét nem találom. Mert nem a jót cselekszem, amit akarok, hanem a mi rosszat nem akarok, azt művelem. Midőn pedig, amit nem akarok, azt művelem, már nem én művelem azt, hanem a bennem lakó bűn. Találok tehát, jót akarván cselekedni, törvényt magamban, mely szerint a rossz hozzám tapadt. Mert gyönyörködöm Isten törvényében a benső ember szerint; de más törvényt látok tagjaimban, ellenkezőt elmém törvényével és engem rabbá tevőt a bűn törvénye alá, mely tagjaimban vagyon. Én szerencsétlen ember! Ki szabadít engem meg e halálnak testéből?” És jön a válasz: „Az Isten kegyelme a mi Urunk Jézus Krisztus által“. (Rom. 7, 15—24.) A szenvedélyek tehát és különösen azok rendezetlen-

sége, forrása a mi mindennapi keresztünknek.

Eme benső keresztéken kívül van az életben a *külső kereszteknek* még egy egész erdeje. Az időjárás, a sok féreg, az elemi csapások, a háborúk, a munkanélküliség, a drágaság, a nyomorgó szegénység, a társadalmi és nemzetközi rossz viszonyok, csődbejutás, állásnélküliség, tolvajok, uzsorások, az istentelenek folytonos szervezkedése és akadékoskodása, a kiszámíthatatlan sok lelkiismeretlenség és így tovább. Szóval, az emberiség folyton a kereszten függ. Mellesleg megjegyezzük, talán jobb is, mert ha nem függ a kereszten, a sárban fetreng. Az ember kereszt nélkül alig tud meglegni. Ha nincs, hát csinál magának és a raffinált élvezetekkel gyilkolja magát, míg kipusztul maga és kipusztítja nemzetét.

d) *A mi történelmi keresztünk.*

Az Úr Jézus keresztje történelmi kereszt. Ez nemcsak azt jelenti, hogy tény, hanem azt is akarom vele jelezni, hogy az ő keresztje az akkori helyzetből nőtt ki. Talán más körülmények közt Jézus másképp múlt volna ki és nem a kereszt által. De minthogy akkor a rómaiaknál a keresztihal szokásban volt és a zsidók a rómaiak uralma alatt nyögtek, a helyzet kitermelte Jézus számára a keresztet, mert a gyűlölet

Jézus iránt a legrettenetesebb halálnemet választotta. És Jézus belenyugodott.

Van nekünk is ilyen keresztünk, amely a helyzetből nő ki. A benső kereszt a benső állapotból nő ki, a külső kereszt a külső helyzetből. Némelykor úgy összefonódnak a szálak, hogy lehetetlenség a nehézséget kikerülni. Ilyenkor felmehetünk ugyan a Getszemáni-kertbe, hogy az Úr Jézussal együtt imádkozzunk, hogy a jó mennyei Atya vegye le rólunk a keresztet és vegye el tőlünk a keserű poharat vagy legalább édesítse azt meg, de az imánkat mindig úgy kell végeznünk, mint Jézus és pedig nemcsak szóval, hanem a gyakorlatban is.

Kedves olvasóm, melyik a te kereszted? Úgy-e, azt nem kell keresned? Az megvan, csak hordanod kell. Mert akár akarunk, akár nem, mindnyájan kereszthordozók vagyunk, vagy előbb-utóbb azok leszünk. És vagy úgy viseljük, mint Jézus, vagy úgy, mint a bal lator, vagy úgy, mint a jobb lator és cirenei Simon, aki nagyon is kényszerűségből viselte, de azért mégis jól viselte, mert keresztény lett és még hozzá, mint a hagyomány megőrizte, vértanuhalállal halt meg.

Vegyük tehát magunkra a mi mindennapi keresztünket és kövessük Jézust az Ő keresztjének az útján!

IV. A keresztt útja.

1. stáció: Jézust halálra ítélik: Az én halálós ítéletem.

Jézus halálós ítélete, amelyet Pilátus kimondott a zsidók követelésére, a paradicsomkertben hozott ítélet emberi jóváhagyása. A halandó ember, aki nem becsülte meg a halhatalanságot, amelyet Isten neki kegyességében adott, méltó a halálra, mert vétkezett és „kötést tett a halállal“. (Iz. 28, 15.) Jézus ott állt Pilátus előtt, mint a halandó és bűnös emberiség képviselője, azért méltó volt a halálra. Ha mindnyájan halandók vagyunk és mindnyájan vétkeztünk és a vétek következtében is méltók vagyunk a halálra, Jézus, aki mindnyájunk bűnét hordozza, szintén méltó a halálra.

Amde Jézus halandósága önkéntes halandóság miérettünk, mert ő nem vétkezett és a vétek nyomát sem hordta önmagán. Hogy tehát meghallhasson érettünk és halhatatlanokká tegyen bennünket a test és kegyelem szerint, emberré lett érettünk és

bűnössé lett érettünk magára vállalva mindnyájunk gonoszságát. Méltó tehát a halálra, mert Messiás, Megváltó, Üdvözítő lett. Jézus tehát, mikor Pilátus előtt állt, nem a vádra ügyelt, arról tudta, hogy teljesen alaptalan, hanem méltóságára, főpapi mivoltára, nagy hivatására és nagy-lelkű vállalkozására. Ezért nyugodott ő meg az ítéletben és olyan magától értetődőnek tartotta, hogy ő méltó a halálra.

Keresztény lélek, akarva nem akarva, ott vagy az első stációnál és bár ott volna Krisztussal! Alig indulsz meg az élet útján, már is a halálba rohansz és mikor keresztvízbe merültél, „Jézus halálába merültél” (Rom. 6, 3.), hogy élj. Minek tusakodol tehát annyira a halál ellen, hisz úgyis hiába? Nem volna-e szebb megadni magadat, mint Jézus, és belenyugodni a változhatatlanba, sőt a bűnöd miatt szükséges kereszthordozásba, mely a megváltó halállal végződik. Aki ember, méltó a halálra és aki bűnös, kétszeresen méltó, aki pedig keresztény, az nem a közönséges halálra méltó, hanem többre; reá nézve éppenséggel kitüntető a kereszthalál, mert a kereszthalál a dicsőség és az örök élet záloga. Nem emberi, hanem egyenesen Isteni dolog a halál által a bűnért úgy eleget tenni, hogy élet és pedig boldog örök élet lesz belőle.

Jézus mielőtt e stációhoz jutott, a getszemáni kertben imádkozott és ismételten kérte a mennyei Atyát, hogy müljék el tőle a pohár. Az Atya úgy döntött, hogy a keserűség poharát ki kell a fenékgig ürítenie. Úgy lett, amint az Atya akarta.

Istent lehet kérni, hogy vegye el a szenvedés poharát vagy legalább édesítse meg azt, de akaratunkhoz feltétlenül ragaszkodni csak a kereszt súlyosbítását vonja maga után. Az emberek tusakodása a halálos ítélet ellen hiába való erőlködés, mert egyszer mégis csak meg kell halni. Ugyiszintén Krisztus követésével lényegesen kapcsolatos és általa kimondott keresztítélet ellen dolgozni nem annyit jelent, mint dolgozni a pogányság, zsidóság, Pilátus, farizeusok stb. ellen, mert Jézus is dolgozott mindezek ellen. Végigjárta az összes fórumokat és mindenütt legalább annyit mondott, hogy a vádak és a halálas ítélet igazságtalan; rendkívüli eszközt, vagy csodát azonban nem vett igénybe saját maga megmentésére.

Tehát Krisztus által kimondott keresztítélet ellen folyton dolgozni, részünkről annyit tesz, mint tusakodni Jézus követése és követésének módja ellen, amely ha nem is kizárólagosan, de mindenesetre lényegesen a keresztthordozásban is áll.

Ártatlanságod igaz lehet, az igazság-

talanság szintén nyilvánvaló lehet, de már az sohasem lehet igaz, hogy aki vállalkozott a keresztény méltóságra, Krisztus követésére, hogy az ne legyen méltó a keresztre. A keresztény méltóság és a Krisztushoz való tartozandóság tudata okozta azt, hogy a vértanúk vonakodás nélkül mentek a kínpadra, az oroszlánverembe, a máglyára, az apostolok örvendve távoztak a nyilvános megszégyenítés helyéről, és örvendett az Egyház, mikor övéit a kereszten győzedelmesen függni látta.

Aki keresztény lett, méltó a kereszthalálra, az egész kereszténység gyakorlata. Nem igazi és teljes keresztények azok, akik követik Jézust az utolsó vacsora terméig, amint ezt olyan szépen mondja Kempis, aztán pedig a getszemáni kertben szétfutnak és kíváncsian nézik, mi lesz az elfogott Üdvözítővel.

Keresztény lélek ott vagy-e már Krisztus követésében az első stációnál?

* * *

Ó Isten, élet és halál mindenható Ura, aki a te megváltozhatatlan határozatod szerint a bűn büntetéséül azt a szigorú törvényt állítottad fel, hogy minden ember egyszer meghaljon, mély alázattal borulok lábad elé és kész vagyok igazságosságod eme törvényének alávetni magamat. Bűnös

létemre megérdemeltem a halált és szívesen fogadom azt engesztelésül számtalan bűnömért, engedelmességből isteni akaratod iránt és egyesülve Jézusom halálra kész Szívével. Akkor akarok meghalni, amikor neked tetszik, ahol neked tetszik és amint neked tetszik. Vonakodás nélkül bízom magamat a te mindig atyai Gondviselésedre. Legyen mindenben a te szent akaratod most és mindörökké, Amen!

„Uram Istenem, teljes megnyugvással és készségesen fogadom már most a halál ama nemét, mely neked tetszik, az összes velejáró gyötrellemmel, szenvedéssel és fájdalommal együtt.“ (Ha ezt az imát életünkben legalább egyszer a szentáldozás után töredezmes szívvel elmondjuk és a halált Isten akaratán megnyugodva fogadjuk, halálunk óráján teljes búcsút nyerünk. X. Pius, 1924 márc. 9.)

2. stáció: Jézus vállára veszi a keresztet: Én is?

Az előbb kimondott ítélet elfogadásának gyakorlati következménye a második stáció. Aki „a“-t mond, annak „b“-t is kell mondania, ha következetes akar lenni.

Minden ajtó csak úgy jó, ha jól zár, minden számadás csak úgy fogadható el, ha a végén a mérleg helyreáll. Nincs kereszténység, mely csak elmélet volna, a kereszténység maga a kereszténynek Krisz-

tus szerinti élete és minél inkább az, annál inkább keresztény.

Mire való tehát a keresztválogatás?

A keresztény nem keresztválogató, hanem kereszthordozó. Tulajdonképpen nincs névleges keresztény, mert akiről azt mondjuk, hogy csak névleg keresztény, arról azt állítjuk, hogy nem keresztény vagyis élete nem az. Ilyen névleges keresztény sok keresztény, sőt minden keresztény, aki a keresztben folyton válogat. A keresztény élet nem keresztüzlet, ahol keresztet lehet válogatni, a keresztény kapja az ő keresztjét úgy mint Krisztus. A kereszt a keresztény szívében kíválság is, mert máskép Jézusát nem követheti. Aki a kereszt kíválságával élni tud, annak a kereszthalál élet és feltámadás az örök életre.

Ez az értelme az egyházi éneknek:

Vexilla Regis prodeunt...

O Crux, ave, spes unica!

Királyi zászlók lobognak . . .

Ó szent kereszt, csak te vagy reményünk!

Aki tehát Jézussal a második stációnál is együtt akar lenni, annak az ő történelmi vagyis mindennapi keresztjét a vállára kell vennie, annak már túl kell lennie a getszemáni kert vergődésein és Pilátus

lithostrotosán, Heródes termén és Kaifás ítélőszékén. Annak nem kérdéses a kereszt, annak a kereszt az ő Krisztussal leendő megdicsőíttetésének a szükséges eszköze. „Nemde így kellett Krisztusnak szenvednie és így bemennie az ő dicsőségébe.”

Aki tehát megkeresztelkedett, annak magára kell vennie a keresztény élet keresztjét. Aki szüleiben keresztre talált, annak így is szót kell fogadnia. Aki gyermekében keresztet talált, annak a gyermeket nevelnie kell. Aki frigyet kötött és keresztet talált, ez az ő keresztje. Ha beteg vagy és gyógyulni minden igyekezet és költség dacára nem tudsz, a jó Isten a keresztet nyújtja neked. Akinek a szerzetesi ruhát és szabálykönyvet nyújtják és azok után nyúl, a kereszt után nyúl. Mindenkinek, aki pap akar lenni, az Úr kettős keresztet nyújt. És aki magát ordináltatja, az ne várjon keresztet csak a mellére, hanem a vállán is viseljen legalább egyet. Ha pedig vétkeztél és az Úr akaratával ellenkeztél, ne ellenkezzél legalább, mikor a bűnbánat keresztjét nyújtja neked.

Ó mennyi a kereszt teoretikusa! Még valahogy megtudják hallgatni, mikor a keresztítéletet hallják, de ha az Úr a következetességet hangoztatja, úgy mondják, hogy ők a dolgot másképp értették, tehát nemcsak, hogy a második stációig az Urat

el nem kísérték, hanem elárulták, hogy még az elsőnél sincsenek.

Iha tehát komolyan és igazán szereted Jézust, karold át Jézust, de a kereszttel együtt.

* * *

Tekints reám, Uram, akiért minden habozás nélkül elfogadtad a kegyetlen keresztet, annak kínjait elvállaltad és kiszolgáltattad magadat hóhéraid istentelen önkényének!

3. stáció: Jézus először esik el a keresztsúly alatt: Első bűnöm.

Az első bukás a kereszttúton. Jézus a keresztsúly alatt összeesik. E bukás fájdalmas, veszedelmes és szégyenletes.

Fájdalmas, mert alatta a rög kemény, a keresztsúlyról meg nem kímél. És aki annyira összeroncsolt, a bukás által még nagyobb roncs lesz.

Veszedelmes, mert agyonkínzott állapotában nem javulást jelent, hanem éppen erőfogyást és csökkenti a reményt, hogy még sokat bír el. És ki lesz akkor erős, ha már Ő is, a keresztszűz, gyöngy és nem bírja azt, amire vállalkozott, mikor mondta, hogy kereszthordozásban követjük őt.

Szégyenletes, mert a keresztszűz és prófétája maga is gyengének bizonyult és amire másokat oly lelkesen buzdított,

abban — legalább látszólag — maga is megakadt. Tehát ő is csak szóval bizonyít és a tettekben ő is megakad. Amit tehát követelt, túlzás volt és abszolút igaza — úgy látszik — neki sincs.

Nem bukik az Üdvözítő, mert nincs ereje, hanem mert nálunk fogy az erő, és Ő a bukással éppen gyűjt erőt, hogy segítsen bennünket a bukásból felkelni.

Az ő bukása vezeklés a mi bukásainkért, és pedig mivel az első az elsőre figyelmeztet, amelyre mi oly keveset vagy éppen semmit sem szoktunk adni. Pedig mily fájdalmasnak kellene lennie az első bukásnak, hisz vele a sírba visszük egyetlen atyánkat, anyánkat, fiúnkat, lányunkat, lelkünket, életünket, mennyországunkat, sőt mindenünket. Nincs remény, hogy azt magunktól valamikor is visszakapjuk. Ez az első bűn, és ha az Úr el nem esik és fel nem kel, mi az első esés után úgy maradtunk volna örökre.

Veszedelemes is az első bűn. Mindenki, aki a büntől óva int, mondja, hogy csak az első el ne kövesd. Ha bekövetkezett az első, a másik hamar utána jön. A lejtő természetete az, hogy lefelé vezet és sokkal könnyebb még egy lépést tenni lefelé, sőt tizet is, mint ismét egyet felfelé. Ha a gőzkocsi szelepje elromlott, a gőz fogy és csökken az energia. Megfojtja azt a gáz,

akinek hanyagsága folytán a csap nem jól zár. Mennyi káromkodás maradt volna el, ha az első meg nem történik? Hány tiszta fiúnk és lányunk lenne, ha az első tisztátalan bűn meg nem született volna benne? Mennyi böjtszegés és misemulasztás és egyéb kötelességmulasztás nem terhelné lelked, ha az első nem történt volna meg? Hol lenne az emberiség a földön, ha az első ember első bűne maradt volna el? És ha az első háborús ágyú el nem dördült volna, mit termelt volna az emberiség számára az örökös béke?

De szégyenletes is az első bűn. Igaz ugyan, hogy minden bűn szégyenletes, de egyik se demoralizál annyira, mint az első. Ez veszi el a szégyent és felbátorít a másodikra. Ez törj le a fennkölt lelket és csinál belőle közönségest. Különösen emiatt a bűn miatt mutatnak a keresztényre, hogy íme ő sem bírja el a kereszténységet. Sok szégyen érte már az Egyházat, szerzeteket, a papságot, mert az első bűn nem maradt el.

Jézus keresztútján haladva nem lehet vétkezni, és íme mégis mondhatni, csaknem mindnyájan ott vagyunk vele a harmadik stációnál, mert oly sokan buktunk. Igen, megtörténhetik, hogy valaki komolyan veszi az első és második stációt és mégis a kísértésben elbukik. Jézus éppen

azért esett el és kelt fel, hogy erőt adjon nekünk a felkeléshez. De ha valaki elhaladt Jézus mellett és nem állt meg sem az első, sem a második stációnál, az az első bukása után kell, hogy elfogadja azt, hogy most már méltó ő is a kereszthalálra és a gyakorlati bűnbánatra és igyekeznie kell az Úr Jézus első bukásának erejét kihasználva a bűnből felkelnie.

Boldog a lélek, amely meg tud állni az első esésnél, hogy megsirassa első bűnét és úgy megy el onnét, hogy többé nem vétkezik.

Ha pedig oly szerencsétlen voltál, hogy már ismételten vétkeztél, lehet, sőt kell is, hogy legyen reményed, mert Jézus ismételten esett el és felkelt hogy neked is a felkelésre erőt adjon.

* * *

Uram Jézus, akit a bűn sért és a bűnbánat megengesztel, hallgasd meg irgalmasan fohászatomat és fordítsd el tőlem haragod ostorát, amelyet bűneimért annyira megérdemlek!

4. stáció: Jézus találkozik Anyjával: A tökéletesek találkozása a kereszttúton.

A kereszttúton járók és a kereszttúton találkozó két legtökéletesebb típusával jövőnk össze e stációnál. Jézus találkozik Máriával, és Szűz Mária találkozik Jézus-

sal. Így még ember nem találkozott senkivel az élet keresztútján. Minden más találkozásnál bizonyos gyengeségek kerülnek a felszínre, itt nem mutatkozik semmi gyöngeség, sőt a kereszt titka diadalát üli bennük.

Jézus találkozását Anyjával nem a Szentírás örökítette meg, hanem csak a hagyomány. Nem tételezhetjük fel, hogy Jézus akkor találkozott Anyjával, mikor a síró asszonyokkal találkozott, mert Anyjához még sem mondta volna, hogy ő is „száraz ág” vagy hogy „sírjon maga fölött”. A Szentírásból csak azt tudjuk, hogy Mária a kereszt alatt állott, és Jézus hozzá ezeket a szavakat mondta: „Asszony, íme a te fiad”.

Ismerve azonban Jézust és a bold. Szűzet, e találkozásnál kettőre gondolhatunk. Vagy mind a kettő hallgatott, mert a nagy fájdalmat hallgatással is ki lehet fejezni, vagy pedig szólott egymáshoz a nagy szenvedők hangján. Ismeretesek előttünk Jézus getszemáni szavai. Jézus előtt a getszemáni kertben világos volt, bár azelőtt sem gondolt mást, hogy Isten akarata az, hogy ő szenvedjen. Tehát Jézus nem nyilatkozhatott Anyja előtt oly értelemben, hogy a pohár elmulását szeretné, hanem igenis állandóan mondta vagy legalább gondolta imájának másik részét vagyis

hogy legyen meg az Úr akarata. Igen, legyen meg az Úr szent akarata! Ezt mondta Jézus, mikor Anyjával találkozott. És mit mondott a fájdalmas Anya?

A Szentírás többször mondja a bold. Szűzről, hogy Jézus szavait önmagában a megfontolás tárgyává tette. Így mikor Jézus elmaradt a templomban, és az ő Anyja kérdésére, hogy miért cselekedte ezt velük, azt válaszolta: „Mi dolog, hogy kerestetek engem, nem tudátok-e, hogy azokban kell lennem, amik az én Atyáméi?“, a Szentírás azt mondja, hogy a szent Szűz szívében megőrizte mindezeket az igéket. Bizonyára emlékezett a jó Anya Fia szenvedésénél, hogy Fia most is abban van, amik az ő Atyjáéi. Tehát az ő szava az: Legyen meg az Úr akarata. De mit is mondhatott volna mást az, aki egykoron ölébe esdette az Istent e szavakkal: Íme az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint!

De mondhatott volna-e mást az, aki a Miatyánk gyönyörű imádságára tanította övét, amelyben a többi közt az is áll, legyen meg a te szent akaratod?

Nem volt ott szó Pilátusról vagy a farizeusokról vagy a hálátlan és kegyetlen zsidókról. Nincs egy szó panaszuk sem senki ellen, belenyugodnak a változhatatlanba és tűrik szenvedésüket, ők most a jelen órában jobbat nem tehetnek.

Ó, mennyire más a mi találkozásunk a keresztúton. Csupa más okolása, csupa megszólás és rágalom van állandóan ajkunkon. Avval azonban nem könnyítünk magunkon, csak súlyosbítjuk a keresztet, és ami a legszomorúbb, távolodunk Jézustól és a fájdalmak Anyjától. A sok panasz akkor sincs egészen a helyén, ha teljesen igazunk van, annál kevésbbé, ha nincs igazunk. Ha valakinek volt valaha igaza a földön, akkor Jézusnak és az ő Anyjának volt. És ha ők szótlanok, hogy merünk mi úgy beszélni a keresztúton, ahogy a keresztényhez sokszor nem illik, de sokszor nem is szabad. Elmondani az Úrnak azt, ami fáj, még nem annyi, mint panaszkodni. Megmondani valakinek, hogy betegek vagyunk, és hogy sok mindenféle nehéz nekünk, még magában véve nem rossz dolog, de zúgolódni és Istennel szemben bizalmatlankodni, már egy cseppet sem keresztény dolog.

Olyan találkozáshoz, aminő volt Jézus és Mária találkozása, kettő kell. Oda még Jézus sem elég, hanem rád is van szükség. Legyünk tehát azon, hogy megosszuk Jézussal fájdalmainkat azáltal, hogy úgy igyekszünk azokat elviselni, mint Ő.

Vígasztaljuk meg jó szűz Anyánkat is és ne üssünk el tőle annyira, hogy Jézussal a keresztúton nem értünk egyet!

Jó anyám, Mária ne vedd meg szolgálodat, akiről Simeon kénytelen volt megjövendölni, hogy bűneinek törével átveri szívedet, hanem nézd bűnbánó lelkemet és eszközöld ki számára a kegyelmet, hogy isteni Fiad szenvedésének boldogító hatását érezhesse!

5. stáció: cirenei Simont kényszerítik Jézus keresztiének hordozására: A kényszerkereszt.

A kereszttúton járók és találkozó újabb típusa. Az átlag keresztyén így kapja és hordja keresztiét, de kevés fejezi be, mint cirenei Simon. Simon keresztiét látszólag véletlenül kapta, nem kereste, és ha módjában állott volna, bizonyára elkerülte volna. Belekeveredett a menetbe, mikor a mezőről jött. A zsidók nem könnyületből Jézus iránt, hanem kegyetlen vérszomjuk kielégítésére könnyíteni akartak Jézuson, hogy eljuthassanak vele a Kálváriára. De ki vegye át a keresztet? A katonák a keresztet zsidóra nem kényszeríthették, hisz a zsidók éppen az imént behódoltak a rómaiknak, és így ez politikai hiba volna. A csöcselékből sem akartak választani, hisz már más igen jó szolgálatot tett Jézus kigúnyolásánál. Római katonához pedig a kereszt méltatlan volt. Éppen kapóra jött tehát ez az idegen, és gondolták magukban, hogy ez majd kisegíti őket a bajból. Simon ellenkezni nem tudott,

mert ezzel a helyzeten csak rontott volna. Megadta tehát magát és magára vette Jézus keresztjét.

A kényszerkereszt.

Simon halad a szenvedő Jézus mellett. Bármennyire is kellemetlen neki a kereszt, és zúgolódik szívében, még sem kerüli el figyelmét a csodálatos Szenvető. Ilyen szenvedőt ő még nem látott. Ennyi megadás és ilyen türelem eddig ismeretlen élmény volt előtte. De azért mégis örült, mikor levették válláról a keresztet és gyorsan elsietett, nehogy még egyszer kelljen a keresztet viselnie.

Ámde mikor hazament, az Úr keresztjét nemcsak a vállán érezte még, hanem lelke mélyén is. A csodálatos Szenvetőt nem tudta elfelejteni. Emléke vissza-visszatért: Simon elmélkedett a szenvedő Jézusról. Az elmélkedés belevészte lelkébe a fájdalmak emberét és ez kivészte benne a szenvedő Jézus egyik kedves és vonzó típusát. Simon a kényszerkeresztből egy önkéntes kereszthordozást csinált és megszerette Jézus keresztjét, megkívánta azt, és mikor eljött az ő órája, meghalt Jézussal a kereszten, mert vértanú lett két fiával, Sándorral és Rufussal együtt.

Ki fejezi be kényszerkeresztjének hordozását így mint Simon?

Mennyi a kényszerkereszt!

„Egymás keresztjét viseljétek, így töltitek be Jézus törvényét.“ (Gal. 6, 2.)

Az élet csupa kereszt és egymás keresztje. Akarva nem akarva mindig és mindenütt csak kereszt. A férj ieleségének, a feleség a férjének, a gyermek szüleinek, a szülő gyermekének, a szolga urának és az úr a szolgájának, a gazdag a szegénynek, a szegény a gazdagnak, a jó a rossznak és a rossz a jónak. Hányszor vagyunk kénytelenek más keresztjét viselni? Már egy napon is számtalanszor! Mindenki kereszt-hordozó, mert vagy úgy viseli mint Jézus vagy úgy mint a jobb lator vagy úgy mint a bal lator, de viselni kell. Dizmas bevalotta, hogy a keresztet megérdemelte. Cirenai kényszerből vette magára, de azért mégis beleélte magát lassankint a kereszt titkába és vértanú lett belőle.

A keresztre tehát igenis kényszerítenünk kell magunkat, mert különben sohasem kell. Kényszeríteni kell az embert a kötelességére, a gyermeket az imára és tanulásra, a keresztényt a misére és gyónásra, a munkást a munkára, a hivatalnokot a hivatalba, a beteget a türelemre, a nyelvet a hallgatásra, kívánságainkat a lemondásra. Nem volna iparosunk, ha nem lett volna először kényszerből inas. Kevés intelligens emberünk volna, ha az iskola szabad lett volna. Nem volna gyermekünk,

ha az Úr kényszerszertörvényt nem adott volna. A család, község és állam gépezete hamar felmondana, ha a kényszer megszűnne. Mennyi jót hajt be a kényszer, amely különben elmaradna; és hogy öiülünk utána, hogy nem maradt el.

Boldog ember az, aki bele tud nyugodni kényszerkeresztjébe és általa megrakottan tud a szenvedő Jézus mellett haladni és lassankint szívébe tudja a keresztet átültetni.

* * *

E kegyelemért imádkozzunk az Egyházzal: *Compelle nostras etiam rebelles voluntates, kényszeríts Uram, még ha ellenszegülnék is!*

6. stáció: Veronika kendőt nyújt Jézusnak: Az irgalmas szeretet a szenvedők iránt.

A szenvedő emberek így is szoktak találkozni és bár minél többször így találkoznának! Az irgalmas szeretet megkapta az ő isteni kitüntetését. E jegyen fog egykoron az Isten-ember ítélni eleveneket és holtakat.

Jézus kereszttel megrakottan, tövissel koronázottan, vérrel borított arccal, porosan és összepökdösötten halad a keresz-

úton. Vele szemben jön vagy az út mentén áll, mint azt a stáció képei szokták ábrázolni, Veronika. Jó szíve megindul a szenvedő láttára és minthogy sem keresztyéntől, sem éktelen töviseitől nem tudta megszabadítani, nem is erőszakoskodhatik a durva katonákkal, hát megteszi azt, amit tehet. Leveszi fejéről kendőjét és oda nyújtja Jézusnak, hogy törölje le arcát. Szeretné látni azt az arcot, amely mindig oly sok szeretettől és jóságtól sugárzott. Nagy csekélység az, amit művelt, Jézuson bizony alig könnyített, de azért mégis nagy jutalmat kapott.

Haza megy és azon van, hogy az összegöngyölgetett kendőt kimossa. És íme mit lát? Nagy részvéte csekélyke nyilvánításáért ajándékképen kapta a szenvedő Üdvözítő képének hű lenyomatát.

Csodálatos titok! Az irgalmasság cselekedetéért isteni ábrázat a jutalm.

Miért jutalmaz Jézus így?

Ügyszólván nincs nap, amelyen ne találkoznánk a szenvedő emberiség valamely tagjával. Testileg roncs az vagy lelkileg, de nincs egy sem, akinek valami baja nem volna. Ha nem is mindig a szoros kötelesség, de a keresztyén szeretet követeli, hogy segítsünk rajta. Nem volna szabad elhaladni mellette, hanem megtenni, amit tehetünk: csak azt, amit tehetünk. Mi lesz a ju-

talom? Jézus lelkünkbe nyomja szenvedő ábrázatát és e jegyen fog ítélni bennünket.

Ha majd eljön az ítélet nagy napja, Jézus az emberiséget ketté osztja. A jók lesznek a jobb oldalon és hozzájuk az Úr így fog szólni: „Jöjjetek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot, mert éheztem, és ennem adtatok, szomjúhoztam, és innom adtatok, idegen voltam, és befogadtatok engem, mezítelen voltam, és felruháztatok engem, beteg voltam, és meglátogattatok engem, fogságban voltam, és eljöttetek hozzám.” Erre felelik neki az igazak mondván: „Uram, mikor láttunk téged éhezni és tápláltunk téged? Szomjúhozni és italt adtunk néked? Mikor láttunk idegennek, hogy befogadtunk volna, avagy mezítelenül, hogy felruháztunk volna téged? Vagy mikor láttunk téged betegen vagy fogságban, hogy hozzád mentünk volna?” És feleletül a Király azt mondja nekik: „Bizony mondom nektek, amit egynek e legkisebb atyámfiái közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek”. Akik pedig balfelől lesznek, azokhoz így fog szólni: „Távozzatok tőlem, átkozzatok, az örök tűzre, mely az ördögnek készített és az ő angyalainak, mert éheztem, és nem adtatok ennem, szomjúhoztam, és nem adtatok nekem italt, idegen voltam, és nem fogadtatok be engem, mezítelen, és nem ruház-

tatok engem, beteg és fogságban voltam, és nem látogattatok engem!" Erre azok felelik: „Uram, mikor láttunk téged éhezni vagy szomjúhozni, idegenül vagy mezítelenül, betegen vagy a fogságban és nem szolgáltunk neked?“ Akkor majd megfelel nekik mondván: „Bizony mondom nektek, amit nem cselekedtetek egynek e legkisebbek közül, nekem nem cselekedtétek.“

Íme tehát az irgalmassági cselekedetek szerint fog az Úr ítélni. E cselekedetek nyoma benn lesz a lélekben, a szenvedő Üdvözítő ábrázata ez. Ezt fogja tehát keresni az ítélő Bíró és az embereket osztja ketté eszerint. Akiken nem lesz Veronika kendőjének a képe, azoknak azt fogja mondani: „Nem ismerlek titeket“. Az irgalmasság átalakítja szívünket Jézus irgalmas Szíve szerint.

Keresztény lélek, hányszor találkozol testi és lelki bajokkal megterhelt testvérekkel! Jézus, aki velünk együtt cipeli a nehéz keresztet, tőled várja, hogy könyörülj rajtuk. Hidd el, nem marad adós! De nem hagyja majd szó nélkül, ha elhaladsz mellettünk anélkül, hogy megtennéd nekik azt, amit megtehetsz.

Örülj te, keresztény karitás, te Jézusunk szent szociálistusa, mert jól dolgozol és nem dolgozol hiába! Ez a szociálistus nem gyűjt magának, mert nem önző, de azt,

amit gyűjt, mégis magának gyűjti, mert számszorosan visszakapja az örök életben.

És ti keresztény szülők, különösen pedig anyák, kik fájdalommal szültök gyermeket, hasonlók vagytok nem is Veronikához, hanem egyenesen magához Jézushoz, aki szintén fájdalommal újjá szült bennünket a kegyelmi életre. Elgondolhatjátok tehát, mi lesz a sorsotok, ha az ég áldását öldösve vagy tőle félve a fájdalmat kerületek. Az Üdvözítő nektek mondja majd, távozzatok tőlem, mert féltetek tőlem és gyilkoltatok engem. Uram, mikor? Bizony mondom nektek, amit egynek e legkisebbek közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek.

Mi lesz továbbá az előjárókkal, akik nem vállalják alattvalóik keresztjét? Sz. Pál „átkozott” akart lenni testvéreiért, és Krisztus is átok alatt volt, mert a kereszt átka nehezedett rája. Akiben az Úr nem látja magát és pedig úgy, amilyen volt, — ő pedig a kereszttel is meg volt rakva, — azt az Úr nem ismeri, ami a Mindentudónál annyit jelent, hogy távozzál.

Csodálatos kép a Veronika-kép vagyis Krisztus igazi képe, menjünk tehát az emberiség keresztútjára és szerezzünk lelkünk számára ilyen képet, hogy Jézusunk az ítélet napján biztosan felismerjen bennünket.

Nagy irgalmasságú Jézus, csepegtess szívembe irgalmat szenvedő embertársaim iránt.

7. stáció: Jézus másodszor esik el a keresztsúly alatt: Visszaeséseim.

Alig kelt fel Jézus az első esés után, íme már is jön a második. Sok vigasztaló történt az első esés után, és mégis bekövetkezett a második. Bármennyire is fájdalmas volt Jézusnak Anyjával való találkozása, mégis vigasz is volt benne, mert látta, hogy valaki vele egyetért. Cirenei Simon, ha nem is szívesen tette, Jézuson mégis könnyített. Veronika részvéte pedig Jézus keresztiének szíves megosztása volt. Az esés mégis bekövetkezett.

Jézusunk második esése erőfogyasztást jelent, melyet ő szintén végigszenvedett, mert nálunk az első bűn után az erő fogyni szokott és igen gyakran bekövetkezik a második vagy mondjuk az ismételt bűn. De ielkelésével erőt adott, hogy vele szintén felkeljünk.

Jézusra nézve ez a második bukás fájdalmasabb, veszedelmesebb és szégyenletesebb volt, mint az első.

A második rongálás nagyobb rongálás, a második égés több kár, az ismételt kegyvesztés végzetes szokott lenni.

Már pedig ez a második bűn.

Aki az elsőnél felkelt, már úgy gondolja,

hogy majd csak felkel a másodikból is, és ha nagyobb baja nem esett az elsőnél, mi baja történhetik a másodiknál. Evvel aztán megkezdődik lelkében a veszedelmes: „Mi van abban?”

Kérdezd csak meg Jézust, mi van abban, és majd megmondja neked, sőt avval, hogy elbukott ő a nagy Megváltó, már is megmondta. Halld csak nyögését, sóhaját *a felkelésnél*. Kérdezd meg a tisztító tűzben szenvedő lelket, mi van az ismételt bűnben, az majd megmondja neked. Kérdezd meg az elkárhozott lelket, mi van az ismételt halálos bűnben, a fogak csikorgatása a megkezdett sírás után jön.

Az ismételt bűn a lejtőt sikamlósabbá teszi és vezet a szokásos bűnhöz. Utána fogy a lelki világosság, fogy az erkölcsi erő, fogy az akaraterő, fogy az idealizmus és a lelkesedés, a jóra amúgy is kevés hajlam, és növekszik a rosszravaló hajlam.

És ha marad utána még kis lelkiismeret, az mentegeti magát, így: Majd meggyónom. Majd meggyónom? Űgy, hát, mit szólnál ahhoz, ha valaki csúfosan arcul ütne avval a bevezető kijelentéssel: utána majd bocsánatot kérek. Kedves barátom, mit szólnál ahhoz, ha súlyos esés után újra löknék rajtad, hogy újra ott légy, ahonnét nagy keservesen éppen az imént keltél fel.

Alázatos lelkülettel ereszkedjünk le a

kereszt alatt összeesett Jézus mellé és erőt merítve igyekezetéből, hogy felkeljen, segítsünk neki felkelni azáltal, hogy mi is iparkodjunk felkelni ismételt bűneinkből.

* * *

Kérünk, Uram, hallgasd meg alázatos esedezésünket és vétkeinket, melyeket elismerünk, bocsásd meg nekünk, hogy bűneink elengedésével jóvoltod szerint békét is adj nekünk!

8. stáció: Jézus találkozik a síró asszonyokkal: Nem minden sírást nevez Jézus boldognak.

A kereszttúti találkozások, amelyekről, eddig szó volt, Jézusnak nem voltak kellemetlenek. A nyolcadik stáció a Szentírásban is vázolt jelenete a Szentírás szavai után ítélve Jézusra nézve igen kellemetlen volt. Tekintettel arra, hogy Jézus nem szubjektív benyomások után ítél és ítél, hanem a valóság szerint, a nyolcadik stációban feltüntetett találkozás a kereszttúton találkozó legsíralmasabb csoportja és típusa.

Találkozunk ugyan olyan stációs felirattal, amely a stáció jelenetét vonzóvá igyekszik tenni, ámde alaptalanul. Ugyanis némely felirat úgy hangzik, hogy Jézus vigasztalja a síró asszonyokat. Jézus ugyan a vigasztalás Istene, de amit ennél a stációnál mond, azt még sem lehet vigasznak

nevezni. Sz. Lukács azt mondja, hogy Jézus után az asszonyok nagy sokasága ment, akik „síránkoznak és jajgatának felette.” „Hozzájuk fordulván Jézus mondá: Jeruzsálem leányai, ne miattam sírjatok, hanem sírjatok magatok és gyermekeitek felett. Mert (a jeruzsálemi pusztulásra való rövid utalás után így folytatja) ha a zöldeelő fával ezt cselekszik, mi lesz a szárazzal?”

Azt mondani valakinek, hogy sírjon maga felett és gyermeke felett, közönségesen nem vigaszt jelent. És még kevésbbé vigasz, ha valakinek azt mondják, hogy ő száraz ág. A száraz ágról tudjuk, hová megy. Azt mondani tehát, hogy valaki a büntetés és a kárhozat fia, nem lehet vigasznak mondani.

Jézus tehát nem vigasztal, hanem ostoroz. Ostorozza ezt a sírást, mert ez a sírás nem az, amelyről ő azt mondja, hogy boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak. A pokol is tele van sírással, és még sem boldogok az elkárhozottak. Az asszonyok sírása hasonló a bűnösök sírásához, amely nem azért történik, mert a bűn megtörtént, hanem mert a bünt büntetés éri. Az ilyen sírás az Isten ellen is szokott tusakodni és őt is kegyetlennek tartja, hogy ilyesmit megenged. Ez a sírás tehát a bűnnek tudatos vagy nem tudatos

pártolása és mintegy szavazás mellett, hogy a bűnöst engedni kell futni és nem kell bántani vagy éppenséggel takarni és védeni kell és mintegy támogatni. Ezekkel szemben Jézus hangsúlyozza, hogy mindenki el fogja venni méltó büntetését, amint hogy ő is most méltán bűnhődik, mert mások bűnével van megterhelve.

Mennyi ilyen síró találkozás van az emberiség keresztútján!

Vígasztalják, egymást, de nem úgy, hogy hitük, reményük és isteni és felebaráti szeretetük gyarapodjék, hanem úgy, hogy hitük kialszik, és Isten ellen fordulnak, reményük pedig a kétségbeesésbe és káromkodásba fúl, szeretetük a gyűlölet izzó tüze lesz, úgy Isten, mint pedig az emberek ellen. Igazat adni annak, aki Istent sírva vádolja igazságtalanságról, aki ragaszkodik bűnéhez és nem akarja azt elhagyni, aki büntársat keres, mert az előbbi otthagytá, pokoli vígasz és keresztények ajkáról nem jöhet.

Amott sír valaki, aki szerelmében csalódott, és jön vele szemben valaki, aki avval vígasztalja, hogy a bűnös szerelmet, amely éppen az imént keserűségbe iulladt, vele felveszi. Ez nem krisztusi vígasz, itt a józan ész is kevés és tehetetlen. Itt pokol kell, mint azt Jézus tette, mikor a száraz ágot emlegette.

Emitt egy házasságtörő és sír, mert megsértett hitvese magától eltaszította, és jön vele szemben a pokoli vigasztaló és a házasságtörését újjal tetézi. Itt pokol kell, mint azt Jézus tette, mikor a száraz ágot emlegette.

Avagy ha ártatlan fél sír, nem avval vigasztaljuk meg, hogy rábeszélni igyekezzünk, hogy olyan hitvány legyen, mint az, aki m'att sír.

Ismét itt egy panaszos siránkozó, aki-nek ragadós az újja és titkos és bűnös üzelme a becsületét kockáztatja, és találkozik vele valaki és avval vigasztalja, hogy bűnét takarja és titkos üzelmét ezzel mintegy jóváhagyja. Tele van a világ ilyen jajveszékelő bűnösökkel, akik iránt szánalmat és engedékenységet tanúsítanak és nem látják, hogyan aknázzák alá a családot, államot és minden földi és örök boldogságot. Az ilyen sírók és az őket vigasztaló engedékenység rengeteg sírást okozott már még az igazak táborában is.

A bűnösnek sírnia kell, de siratnia kell az ő bűnét. Aki úgy sír, mint mikor Jézus sírt Jeruzsálem felett, annak sírása kedves Jézus előtt. Az ilyen sírásról mondja Jézus, hogy „boldogok, akik sírnak,” mert ők megvigasztaltatnak“.

Isten, ki a benned reménykedőnek inkább szeretsz megbocsátani, mint haragodat vele éreztetni, add, hogy síratva elkövetett bűneinket, vígasztalásod kegyelmét elnyerhessük.

9. stáció: Jézus harmadszor esik el a keresztsálya alatt: Szokásos bűnök.

Ez az esés már nemcsak ismét, hanem megint és ismét. Többször ismételt cselekedetből szokás lesz. A többszörösen megismételt bűnből szokásos bűn lesz. Minthogy Jézus minden bűnért vezekel, kell tehát a szokásos bűnért is vezekelnie, mert abból is van sok, sőt talán a legtöbb. Minden ismételt bűn szokássá válik. És ha megfigyeljük életünket, azt látjuk, hogy kevés bűn az, amely nálunk előfordul és nem válik szokássá. Sz. Ágoston írja magáról oly megrázóan, hogy mily rettenetes nyűg a szokásos bűn. „Akaratom — mondja — az ördög hatalmában volt. Guzszt csavart belőle kezemre-lábamra. Akaratom ugyanis gonosz irányt vett, így szabadult fel bennem a szenvedély, azután engedtem a szenvedélynek, és az szokássá erősödött, s mivel nem próbáltam ellenállni a szokásnak, igámmá vált. Így kapcsolódtak egymásba a láncszemek, amelyekkel — valóságos bilincs-láncnak nevezhetem őket — kegyetlen rabság fogva tartott engem“. (Vall. VIII. 5, 1.)

A szokás nemcsak ismétlődő cselekedet, hanem hajlam, sőt második természet. S minthogy a természet — mint azt maga a „természet“ szó is mutatja — termelő képességet vagyis cselekvéseink kiinduló pontját jelenti, a természetnek szinte ellenállhatatlan ereje van. Bármennyire is igyekszünk ellenállni a természet vágyának, mellyel aktusát vagyis a neki megfelelő cselekedetet kívánja, mindig visszatér és ha egyszer tárgyának közelébe jut, a cselekedet biztosan kiválik belőle. Ilyen természet nemcsak az egészséges életösztönök, hanem egyéb szokások is, mint pl. a dohányzás, divat stb., melyek magukba véve különbösek.

Ámde vannak szokások, amelyek sem egészséges életösztönök sem különbösek, hanem egyenesen rosszak és ártalmasak és erkölcsileg nem helytállóak. És ha ezekből **második** természet lesz, ellenállhatatlanul váltják ki a bűnös aktust. Lesz belőle iszákos, részeges természet, káromkodó természet, hazudozó természet, rágalmazó, megszóló, tolvajtermészet, lesz belőle fajtalanság, sőt perverzitás. Az ördög hatalmában lesz az ilyen szokásos bűnösnek szeme, füle, képzelő tehetsége, minden érzéke, értelme, akarata, szóval az egész ember. De nemcsak hogy a sátán hatalmában lesz mindene, hanem az egész ember átala-

kul mintegy ördöggé és minden jóra szinte teljesen képtelen lesz és az ellenkező rosszra állandóan ösztönözve és valahányszor alkalom kínálkozik, a bűn mindig bekövetkezik. Pokol ez és mindaz, ami a poklot megelőzi.

Harmadik esésével vezekel az Úr a hatalmas szokásos bűnért. De ha mi a szokásos bűn által a jóra szinte képtelenek vagyunk is és erőtlének, hogy a bűnből felkeljünk, Jézus a harmadik eséséből is felkel, mert ott nem szabad maradnia, hanem fel kell mennie a Kálváriára, és felkelésével erőt ad nekünk is, hogy még a szokásos bűnből is felkeljünk, ha még oly nehéznek és lehetetlennek is látszik. Fel kell kelünk, mert nem szabad elvesznünk és gyávaságunkkal Krisztus felkelését és az ebben rejlő kegyelmet nem szabad gyengének m'nosítenünk, mert mindent el kell bírunk abban és az által, aki bennünket megerősít. Jézus pedig erősít esésével, erősít a keresztúton való tovább menetével és erősít bennünket az ő győzedelmes kereszthalálával.

Fel tehát a szokásos bűnből is, és ha a mennyország Krisztus kínhalála által nyitva áll nekünk, ne tartsuk lehetetlennek azt, hogy mi is oda eljuthatunk! Ami az embereknél lehetetlennek látszik, nem lehetetlen az Istennél is.

Úristen, ki mindenkor irgalmas és engedékeny vagy, fogadd el könyörgéseinket, hogy engem és minden szolgádat, kiket a bűnök láncá szorongat, irgalmad szelídsége kegyesen feloldozzon!

10. stáció: Jézust megfeszítják ruháitól: A megtámadott szemérmesség.

Kínos jelenet. Jézus, aki az erkölcsi értékeket annyira becsüli, talán itt szenvedett legtöbbet. Egyik legszentebb érzületében, a szeméremérzetben támadják meg. Ezer fixírozó szem és romlott fantáziával áll itt szemben. Vállalja ezt a kint is és megízleli az epét is, hogy a test kívánságai és a tiltott gyönyörök útján elkövetett rettenetes sok bűnért eleget tegyen.

Ott áll Krisztus a világszemlélet középpontjában. Ez a szemlélet pedig a szemek kívánsága, a test kívánsága és az élet kevélyesége. A kevélyesség büntetése a fajtalanság lelke. Midőn ez úrrá lesz, mindent kivetkőztet eredeti rendeltetéséből— és alig lesz más nézés, hanem csak a szemérmetlen, nincs beszéd és tréfa, amely nem volna pikantéria; és minden, ami kellemes, csak úgy lesz az, ha benne van az érzékiség csiklandozása.

Jézus ott áll eme világnézet középpontjában és szenved. Az utcák nyilvánosan kacérkodó szennye feléje árad. A bál- és tánctermek és a nyilvános strandok bűnös árja

öt ostromolja. A meztelen divat róla tépdesi le kegyeletlen kacajjal az ő szent szemérmessége által megszentelt ruháját.

A szeméremsértő divat! Szeméremsértő, tehát Jézust sértő, mert Jézus minden erénnyel azonosítja magát és isteni küldetésénél fogva pártjára áll és védelmében kész meghalni. A szemérem pedig szükséges és erény. Nagy jónak, a testi és lelki ópságnak, az őrzője, amelyre az érzékiségre hajló gyöngé embernek folyton szüksége van. A szeméremérzet megszólalt az emberben, mielőtt Isten arra figyelmeztette volna. Az első bukott nő, bár vétke nem a tisztaság ellen irányult, rögtön szégyelte magát és önkéntelenül is ruháról gondoskodott, mihelyest érezte az érzékiség veszedelmét, amely Isten rendkívül kegyelmeinek megvonása után mintegy felszabadult és veszéyes kezdett lenni. A ruha tehát börtönmémlék, amelybe a bűn által jutottunk. Jelzi azt, hogy büntetve vagyunk és hogy az érzékiség fölötti teljes uralom gyeplője kisiklott kezünkől. A racionalizmus és anyagelvű liberálizmus a nők legszebb ékességét, a szeméremérzetet, rántja le a nők arcáról és testéről az erősen kivágott és a test idomait szertelenül litogtató divatnak kieszelése és terjesztése által.

Fáj Jézusnak, hogy a ruhából kiveszett a keresztény gondolat. Tűnik a lelkekből a

teljes keresztény igazság, amelyben benne van az áteredő bűn tana is, és azért megfelelő életet sürget. Ez a csonkadivatú csonkakereszténység veszedelmes kikezdés a katolikus világnézetten és igazságon. A katolikus igazság pedig az, hogy az ember természete bukott, az érzékiség veszedelmes szenvedélye, amellyel a hatodik parancs értelmében játszani nem szabad, és hogy továbbá a szeméremérzet a bukott ember legszebb ékessége, egyik legdrágább kincse és erkölcsi, elengedhetetlen szent kötelessége.

Ez a bűn pusztította el tüzes kénesővel Szodomát és Gomorrhát a körülfekvő vidékekkel együtt. Megsemmisítette Szíkem népét, megölte Dina elrablót. E.törölte Benjamin nemzetségét, elpusztította Héli fiait a pusztában. Elcsábította Sámsont, tönkretette Salamont.

Ez a bűn minden kort megront, minden nemet megzavar, minden rendet felbont, minden állásban levőt tönkretesz, mert megtámad ifjat és öreget, férfit és nőt, okosat és együgyűt, elüljárót és alattvalót, sőt — sajnos — még a papot és szerzetest is, miként sírva panaszolja Ince pápa. Ki nem kiáltana fel sz. Jeromossal: „Ó bujaság, te pokoli tűz! Anyagod a torkosság, lángod a kevélység, parazsad a szemérmetlen beszédek és tréfák, iüstöd a gyalázat, hamud a tisztátalanság és véged a gehenna“.

Ámde nemcsak a testi bűn létezik, amely fáj az isteni Üdvözítőnek, hanem van még sok más bűn is, amely minthogy kivetkőzteti az embert az emberi, keresztény, szerzetesi vagy papi méltóságából és aposztákká teszi, szintén fáj a szenvedő Jézusnak. És mennyi van ebből! A lelki mezítelenség, a megszentelő malaszt ruhájának a hiánya még sokkal nagyobb arányú, mint a rút testi ruhátlanság.

Öltsük fel tehát magunkra Krisztust, vagyis az ő tisztaságát, szemérmességét és kegyelmi szépségét!

* * *

Jézusom, oltsd ki bennem a testi vágyat és gyűjtsd föl szeretetednek tüzeit. (Sz. Ágoston imája.)

11. stáció. Jézust a keresztre szegezik: Én is feszület vagyok.

Jézus a második stációnál elfogadott keresztet azért vette vállára, hogy erre a keresztre szegezzék. Jézus keresztje eddig csak kereszt volt, most már feszület lesz belőle. Keresztem csak akkor lesz igazán az enyém, ha én is a kereszté vagyok. A kereszté pedig csak úgy leszek, ha arra feszülök, vagyis ha én is *feszület vagyok*.

Ez a világ munkája velem szemben és

ez az én munkám a világgal szemben. Mert mindenki, aki vallásosan akar élni és Krisztussal tart, biztosan üldözést fog szenvedni, és ha a világ kezeügyébe kerül, biztosan a keresztre is kerül. Ez volt a keresztények sorsa kezdettől fogva, most is az, és az is lesz a világ végéig, mert a Mester mondotta: „Hogy ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak”. Így bánt a kereszténységgel a zsidóság, így a pogányság. Modern példa erre hazánk a kommün idején, az orosz Szovjet, Mexikó és így tovább. Nem kell a vallástalanságnak az, aki Istennek megadja magát. Attól fél, hogy ha ezt tűri, az Istent tűri, aki pedig neki a legkellemetlenebb. Azért szegezi a keresztre a vallásost, mert úgy gondolja, hogy ezáltal ártalmatlanná teszi.

Mialatt azonban a világ a vallásost üldözi, a bűnöst pedig futni és szabadjára engedni, övéit szintén a keresztre vagy jobbanmondva a gyalázat íájára viszi. Nem a gyalázat fáján van-e a részeges, a fenevaddal rokon káromkodó? Nem gyalázatos-e a fajtalan, tisztátalan, házasságtörő, tiltott viszonyban élő, tolvaj, sikkasztó, rabló élete? És mennyi van az ilyenből?! A világ, mint hogy fejedelme a boldogtalan sátán, mindenkit a keresztre visz vagy úgy, mint Krisztust, vagy úgy, mint a két latort, de nem kímél és nem is kímélhet senkit, mert

az a természete, hogy ártson. Ahol a világ uralkodik, ott a keresztek egész erdeje áll felállítva.

De amint a világ viselkedése velünk szemben a „feszítsd meg őt!“, úgy a mi jel-szavunk is az, hogy a keresztre a világgal. De a mi küzdelmünk a világgal egészen másképpen történik. Mi nem feszítünk keresztre mást, mi nem ölünk és nem kínzunk. Mi magunkból pusztítjuk azt, ami bennünk a világból van. Kívánságainkat, amelyek nem egyeztethetők lelkünk legszentebb érdekével, az üdvösséggel; a keresztre szegezzük, hogy ne árthassanak nekünk, ha már magunkból végleg kiirtani nem bírjuk. Feszül tehát az izmunk és feszül akarásunk a bennünk lappangó és kívülről reánk törő ellenség ellen, és így Jézusunk követésében lesz belőlünk feszület.

Legyünk következetesek és engedjük magunkat szent kötelességeink által a keresztre szegeztetni és krisztusi erőfeszítéssel azon legyünk, hogy a teljes keresztény életet megvalósítsuk magunkban! Ne csak félkézzel vagy féllábbal függjünk a kereszten a másikkal pedig folyton tiltakozunk, hanem adjuk át magunkat teljesen, mint Jézus tette és keresztre szegeztette kezét és lábát és semmit sem tartott meg magának, hanem egészen a kereszten függőt!

Legyünk következetesek és keresztre

fesztetés alkalmával imádkozzunk a bűnös világért, mint Jézus tette, mikor így imádkozott: „Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek“. Jézus ugyan kijelentette, hogy a világért nem imádkozik, de igenis imádkozott a bűnösökért, akik a világban élnek!

* * *

Legyen e stációnál imánk a következő: Isten, ki azt akartad, hogy Fiad érettünk a keresztt kínjait magára vállalja, hogy az ellenség hatalmát belőlünk kiűzzed, add meg nekünk, szolgálóidnak, hogy a dicső feltámadás kegyelmében részesüljünk!

*12. stáció: Jézus meghal a keresztfán:
Lelkünk egyedül Istenné.*

Ez Jézus földi emberi életének és szenvedésre képes életének az utolsó stációja. Haldoklik és meghal a keresztfán. Jézus miután mindenkinek megbocsátott és a megtért jobb latornak a mennyországot biztosította, nekünk anyát adott és pedig a legjobbat, miután kifejezte, hogy lelkünk elhagyatottságában szabad az Úrhoz fohászkodnunk és hogy szomjuhozza lelkünket, azt mondta, amit mi alig merünk majd mondani, ha a halálos ágyra kerülünk, azt mondta, hogy „beteljesedett“ vagyis mindent megtett, amit a próféták róla mondtak, és a mit Isten tőle, mint a világ Megváltójától kívánt. Ez annyit jelent, hogy nem

vétkeztem, nincs mit bánnom, nem kell semmiért bocsánatot kérnem és senkitől; minden, ami életemben előfordult, mind Isten legszentebb akarata szerint történt. Ki mer majd így beszélni a halálos ágyán, kinek lesz ilyen nyugodt a lelkiismerete, ha majd szíve utolsót dobban?

Miután tehát minden beteljesedett, nagy szóval kiáltva mondá: „Atyám, a te kezébe ajánlom lelkemet.“

Ez a halál: lelkünk visszaadása az Úrnak.

Jézus földi életében még egy utolsó nagy csodát művel a lélek érdekében: hangosan kiáltja, hogy van lélek és most adja vissza annak, akitől kapta. Az Atyától kapta és Annak adja vissza. Nem szennyezte be, nem vesztette el és lelkének sohasem ártott. Nem csak úgy adja azt vissza, ahogy kapta, hanem a szent és dicső, Istennek tetsző cselekedetek megmérhetetlen és istenségénél fogva végtelen értékével ékesítve. Sok szép lélek szállt fel az Istenhez Jézus halála előtt, de így még nem jutott oda egy sem és nem is fog odakerülni.

Istenem, mi lesz velem halálos ágyamon?

Meg van-e az én lelkem? Megvan, mert még élek, de kinek a kezében van? Isten Lelke él-e benne, avagy a sátán tartja megszállva.

Hiába ordítja a világ, hogy nincs lélek. Jézus hangos szava a kereszten megcáfol mindent. A lélek az örökkévalóságot szomjúhozza és aki nem elégíti ki szomjúságát, azt boldogtalanná teszi örökre. Öngyilkos ember lehet, de nincs, és nem lehet öngyilkos lélek. Meggyilkolhatja önmagában a mennyországot, de nem a poklot. Az ember, míg él, fut a haláltól, de ha egyszer elérte a halál és beletemetkezett az örök halál kínjaiba, hiába fut a halál után, mert nincs megsemmisülés, hanem örökké élni kell.

* * *

Istenem, haláltusádra kérlek és előtted porba hullva, add meg nekem az utolsó kegyelmeket, a boldog halálos órát, hogy kegyelmedben, szeretettedben haljak meg.

Add, hogy úgy halljak meg, mint sz. József, Jézus és Mária karjai közt, e szent és édes nevek segítségül hívása mellett!

Add, hogy úgy halljak meg, mint boldogságos Szűz, aki hön epedett, hogy szeretetének egyedüli tárgyával, Istenével és Jézusával minél előbb egyesülhessen!

Add, hogy úgy halljak meg, mint Te, Jézusom, a bűn iránti tökéletes útálat, Istenem és a te tökéletes szeretetted és a tökéletes megadás érzelmei közt!

Jézusom, ki irántam való szeretetből

haltál meg, add, hogy irántad való szeretetből haljak meg!

13. stáció: Jézus holt testét leveszik a keresztről és Anyja ölébe teszik: A bűn áldozata és az egyház.

A tizenharmadik stáció nem annyira Jézus stációja, mint inkább a mienk, de leginkább a bold. Szűzé, a fájdalmak anyjáié. A bold. Szűzé ez a stáció, mert a fájdalmak töre járta át, midőn így kellett látnia azt, aki neki annyi örömet okozott és aki mindenivel csak jót tett. De a mienk is az a stáció, mert a meggyilkolt Jézust mi gyilkoltuk meg és mi tettük őt Anyja ölébe. Amennyiben megöltük, az anyák legjobbjának nagy fájdalmat okoztunk, de azért mégis kis vigaszt is nyújtottunk neki, mert ha már egyszer meggyilkoltuk vagy meggyilkolni engedték, legalább volt bátorságunk őt a keresztről levenni és Anyja ölébe tenni.

Álljunk meg e stációnál és nézzük meg, ki fekszik ott a Szűz ölében!

Jézus, aki mindnyájunk bűneiért és mindnyájunk helyett elszenvedte a kereszthalált. Mindnyájunk helyett van a szűz Anya ölében Jézus holtteste és mindnyájunk helyett és mint mindnyájunkat öleli azt a jó Anya.

Te, mint lelki halott vagy a jó Anya ölében, mert te gyilkoltad meg Jézust és tet-

ted Anyja ölébe, aki elsősorban a lelkileg halottak halottja lett.

Mi lett az Isten gyermekéből? A bűn roncsa és gehenára való hullá. Mint ilyen, vagy te a jó Anya ölén és általa az Anyaszentegyház ölén. Mennyi ilyen bűnöst hord az Egyház, csak a jó Jézus a megmondhatója, aki halva pihen a jó Anya ölén, de istensége nyilvántartja a bűnösöket.

Sok anya tartotta már fiát holtan ölén és könnyezett fölötte, de feltámasztani nem volt képes. Mária ölén tartja a kegyelmet, és ez feltámaszt minden halottat lelkileg. Ez az Anya közvetítette a kegyelmet Monikának, midőn fiát Ágostont támasztgatta halottaiból. A vallások közül egyedül az Egyház az a kiváltságos, mely lelki halottjait fel tudja támasztani. Amilyen nyomasztó a bűn tudat, olyan vígasztaló az a tudat, hogy az Egyház karjaiban mindenkor feltámadhatók, amikor csak akarok.

Csak azok fognak feltámadni, akik Mária ölén pihennek, mert ő a bűnösök menedéke és minden kegyelemnek a közvetítője. És ugyancsak azok fognak üdvözülni, aki az Anyaszentegyház ölén nyugosznak vagyis hozzája tartoznak, mert az egyedül üdvözítő egyház az Anyaszentegyház.

Menjünk tehát nagy bizalommal az Egyház elevenítő forrásaihoz, hogy lelkünk

éljen, vagy ha meghalt, hogy feltámadjon! Ne féljünk az Egyháztól. A keresztény csak egytől fél, a bűntől. Ez a félelem akkor is üdvös, ha nagy előmenetelt tettünk a szeretetben. Félni azonban az Egyháztól, amely a bűntől old, és oldani inkább szeret mint kötni, nagy hálátlanság és szeretetlenség, sőt ennél is több, a lelki halál szeretete. Nem kárhozatos ugyan félni az Egyháztól és büntetéseitől, hogy a bűntől ez is visszatartson, de kárhozatos, ha a bűn elkövetése után visszatart a gyónástól.

Ne féljünk attól az Egyháztól, amely örökölte Mária szívét és kitart a keresztúton haladó fiai mellett mindvégig és még akkor is ott van, mikor gyermekei már lelkileg halottak, sőt akkor leginkább, mert akkor szorulnak rá legjobban. Nincs anya, aki halottakat tud támasztani, ilyen csak egy van, és ez az Egyház. Következőleg nincs is anya, akit annyira kellene szeretni, mint az Anyaszentegyházat.

* * *

Isten, minden vigasztalás és irgalmaság Atyja, add nekem a kegyelmet, hogy utolsó óráimban szerettem között legyen jó Anyám, az Egyház, amely ölébe vegye bűnös lelkemet és megóvja az örök romlástól!

**14. stáció: Jézus holttestét eltemetik:
Életre vagy örök halálra támadok-e fel?**

Az utolsó stáció a földi zarándok-úton a temetés. Ami az embernél a földből véte-tett, az a földbe tér vissza. Ez igazság, és annak elismerése alázatosság. Jézus temetése is az ő nagy megaláztatása és ő elvállalta miérettünk ezt is. A különbség köztünk és Jézus közt ott van, hogy Jézus a sírba nem rothadni ment, hanem megvár-ni a feltámadást. Akit a bűn rothadása nem érintett, annak emberi teste voltaképen hal-hatatlan. Azért engesztel Jézus halála, vé-rének ontása és temetése, mert egy ártat-lannak halála és vérontása és temetése. A bűnös csak bűnhődni tud. Hogy bűnhődésé-vel engeszteljen is, ahhoz külön kegy kell. Ezt a kegyelmet szerezte meg nekünk Jé-zus az ő minket helyettesítő bűnhődésével.

Az emberi holttest nem a szemétdomb-ra való, mint az állati és növényi. Az em-beri holttestnek még várnia kell, mert az ember élete a halállal még nincs befejezve. Az ember utolsó stációja voltaképen a fel-támadás, mert azontúl nála már nincsen több változás.

A gehenna eredetileg szemétdomb. Te-lát lesz test, amely szemétdombra kerül és égni fog mindörökké. Mily kíméletes még most az Isten, mikor engedi az elkárho-zottak testét is eltemetni. Az elkárhozottak

testének temetése egyenlő gyűjtésükkel a gehennára. Azért nem temeti el az Egyház azokat, akik nyilvánvaló súlyos bűnben éltek és végső penitenciátlanság jeleivel haltak meg. Ilyenek a tudatos öngyilkosok, vadházasságban élők, hittől elszakadtak, az utolsó szentségeknek nyílt és nyilvános elutasítói, halottégetésre végrendelkezők stb.

A keresztény temető a feltámadásra várakozók csendes és szent helye. A temetőt szentté nem a sírkereszt koszorú és a virág teszi vagy az égő gyertya, hanem az ott pihenő szent teteme, az Egyház és temetőlátogató hite, imája, hitből fakadó irgalmas cselekedete. Ezekről tudomást szereznek a megholtak is és érzik enyhítő hatásukat, ha még a tisztító tűz lángjaiban volnának.

Az „itt nyugszik“ csak akkor igaz, ha a sír lakója életében hitt abban a sírban, amelyre rá van írva: „Nincs itt“, mert feltámadott, és hite szerint élt is.

Az „örök világosság“ csak úgy fényeskedik neki, ha nem hallotta a sírban pihenő a részleges ítéletnél: „Dobjátok ki a külső sötétségre!“

A „nyugodjál békében“ csak akkor hatásos, ha a megholtra nem vonatkozik az Írás szava: „És az ő férgük meg nem hal.“

Úristen, kinek egyszülött Fia az ő életével, halálával és feltámadásával az örök üdvösség biztosítékát nekünk megszerezte, add meg nekünk, alázatosan kérjük, hogy e szent titkokat a szentolvasó és a kereszti ájtatosság által lelkünkbe felidézve kövessük azt, amit tartalmaznak és elnyerjük azt, amit ígérnek!

V. Jézus keresztségének további története.

1. A keresztség megtalálása.

A keresztút elvégzése után talán te is megülheted kereszted megtalálásának az ünnepét.

Jellegzetesek a körülmények, melyek közt megtalálták Jézus elfelejtett és föld alá került keresztjét. Mikor Nagy Konstantin császár a keresztség jelével győzedelmeskedett Maxentius fölött, jámbor anyja, sz. Ilona, keletre indult, Jeruzsálembe, hogy ott megtalálja Jézus keresztjét. Mikor a szentföldre ért, úgy találta, hogy Jézus keresztségének a helyén kb. 180 éven át állott Vénusz márványszobra, a bethlehemi jászol helyén pedig Adonisz és a szentsír helyén Juppiter bálványszobrai állottak. Így dolgozott a pogányság Jézus ellen és az ő keresztségének a gondolata ellen.

Ez szokott lenni nálunk a baj, hogy Jézus keresztjét eltemeti bennünk a tisztátalanság Vénusza, Adonisz naturalizmusa, amely irtózik a természetfelettiektől, és a

minden megrontó szabadelvűség Jupitere, és mialatt ezeknek áldozunk, a kereszt szent tudományából és gyakorlatából egészen kizökkenünk, és előttünk is, mint a pogányok előtt, a kereszt „ostobaság” lesz.

Ki kell tehát ásni a földből a keresztet, és amint Makáriusz jeruzsálemi püspök Krisztus keresztjének valóságát egy beteg próbálta ki, úgy kell nekünk is a bűn okozta sebeket vele érintenünk és csodás hatását tapasztalni fogjuk. A megtalált szegekkel szegeztessek magunkat a keresztény kötelességeink keresztjére és megtaláljuk a felmagasztalás útját.

2. A kereszt felmagasztalása.

Jézus jövendölése: „És én ha felmagasztaltatom a földről, mindent magamhoz vonzok,” (Ján. 12, 32.), teljesedésbe ment. Az emberek visszatértek ahhoz a kereszt-hez, amelytől irtóztak és amelytől elfutottak. Az apostolok, akik Krisztus elfogatása után mind szétfutottak, és a keresztrefeszítés alkalmával csak egy volt jelen, mind visszatértek a kereszt-hez vagyis vértanuhalállal haltak meg és ha nem is haltak vértanuhalált, mind kész volt még vérével is tanúságot tenni a kereszt igazsága mellett. Az apostolokat követték a hívők ezrei és milliói, és a kereszt titka keresztül tört a

lelkek homályán és beleékelődött sokaknak szívébe.

A kereszténység felvette a harcot a pogányság ellen és a kereszt igazát diadalra juttatta. Azóta is állandóan folyik a harc a világ ellen és történik a kölcsönös keresztrefeszítés. Saul próbált a kereszt ellen küzdeni, de Jézus keresztje földre teperte Saul, de azért, hogy felemelje és lett belőle a kereszt nagy apostola: „Éntőlem pedig távol legyen másban dicsekednem, mint a mi Urunk Jézus keresztjében, aki által nekem a világ megfeszítettetett, és én a világnak.” (Gal. 6, 14.) Ez annyit jelent, hogy a világ számára ártalmatlanná van téve és hogy lévén ő Krisztusé, a világtól sokat kell szenvednie. Ezt pedig ő szívesen elviseli Jézus szeretetéért és a választottakért. Szépen mondja sz. Ágoston: Az apostol dicsekedhetett volna Krisztus bölcsességében és erejében, de ő a keresztjében dicsekszik, mert ahol az alázatosság, ott van a dicsőség; ahol az erőtlenség, ott a hatalom; hol a halál, ott az élet.

Íde csatoljuk sz. Leó pápa az Úr szenvedéséről szóló 8. beszédének egy részét, amelyet az Egyház elmondhat papjaival a Kereszt felmagasztaltatásának ünnepén:

„Krisztus Urunknak a szent kereszten való felmagasztaltatásakor necsak az a látvány táruljon lelkünk elé, amely a gonoszok

szeme előtt lebegett, a kinek Mózes mondotta: (Móz. V. 28, 66.): „És életed olyan lesz, mintha (minden percben elszakadható hajszálon) függene szemed előtt, és éjjelnappal rettegni fogsz és nem bízol életedben!” Az ilyenek ugyanis a keresztre feszített Urunk láttára semmi másra, csak gonoszságukra gondolhattak, félelemmel eltelve, de nem olyannal, amellyel az igaz hit üdvözít, hanem amely gyötri a bűnös lelkiismeretet. A mi lelkünk pedig, melyet az igazság szelleme világosít fel, a szent keresztnak eget földet beragyogó dicsőségét fogadja be tiszta és akadálytalan belátással és benső elmeével szemléli, mi az, amit az Úr mondott, midőn közelgő szenvedéséről szól: „Most van az ítélet a világ fölött, most e világ fejedelme kivettetik majd.” (Ján. 12, 31.) „És én, ha felmagasztaltatom a földről, mindent magamhoz vonzok.” (u. o. 12, 32.) Ó a szent keresztnak csodálatos hatalma! Ó a keserves kínszenvedésnek kimondhatatlan dicsősége, amelyen Krisztus Urunknak ítélőszéke és a világ törvényszéke, meg a Keresztrefeszítettnek hatalmi trónja áll! Mindent ugyanis magadhoz vonzottál, Uram, és midőn kitértad karodat egész nap a hitetlen és neked, ellentmondó néphez, az egész világ tudomást nyert végtelen fenséged megvallásáról. Mindent magadhoz vonzottál, midőn a zsidók gáztették megát-

kozására minden elem összhangzó véleményt mondott, amidőn a teremtmények magukat sorban kivonták a gonoszok szolgálatából, mint az ég elsötétült világító testjei és az éjszakává változott nappal, és a szokatlan földrengéstől megrázott föld. Mindent magához vonzottál, Ó Uram, mert a templom kárpitjának széthasadása által a szentek szentje kiesett az istentelen főpapok kizárólagos hatalmából, úgyhogy az előkép igazsággá, a jövődőlés a megvalósulássá és a törvény evangéliummá változott át.

Magadhoz vonzottál mindent, Ó Uram, úgyhogy ami az egyetlen jeruzsálemi zsidó templomban homályos jelek alatt rejtett, azt minden keresztény nép áhítata ünnepli a teljes és nyilvánvaló szentségben, a szentmisében. Most az Egyház szolgáinak, a levitáknak a rendje ragyogóbb, a papoknak méltósága tekintélyesebb és az áldozárok felszentelése kenetteljesebb; a te szent kereszted ugyanis minden áldás forrása, minden kegyelem kútfeje, amelynek ereje révén a hívők gyengeségükben részesülnek erőben, dicsőségben, aki azelőtt gyalázatban sinylődött, életben az azelőtt holtak. Most, mikor már megszűnt az áldozatok különbözősége, az áldozatok mindennemű különbségeit szent testednek és vérednek egyedüli felajánlása és áldozata bőven betölti, mert te vagy Isten igaz Báránya, aki

elveszi a világ vétkeit, és önmagadban minden szent titkot együttvéve annyira megvalósíthatsz, hogy amint egy szent áldozat van most minden más állat- és termény áldozat helyett, úgy egy ország is van az összes nemzetekből.“

A keresztet magasztalják fel azok, akik hisznek. A keresztet magasztalják fel azok, akik „testüket megfeszítették a vétkekkel és kívánságokkal együtt.“ (Gal. 5, 24.) A kereszt felmagasztalása a kétségbeesés legyűrése. A keresztet dicsőíti meg, aki a felebaráti és testvéri szeretetet gyakorolja, és minden keresztény kötelesség betöltése a kereszt dicsőítése.

Ahol tehát mindez hiányzik és sok a bűn, ott ismét a föld alá kerül a kereszt vagy az ellenség kezébe jut, amely Vénuszt, Jupiter és Adoniszt állítja helyébe és gúnyt vagy üzletet űz belőle.

VI. A kereszt esztétikája.

A kereszt nincs meg a pogányok művészetében, mert a pogányság abban semmi szépet nem talált, hanem azt teljesen rútnak tartotta. Mióta azonban Krisztus a keresztet elfogadta és rajta bennünket helyettesítő vezeklését végrehajtotta, a boldog megváltottak nem győzik eléggé a keresztet szemlélni és bár zordon, de azért mégis fenséges igazságokat olvasnak ki belőle. A belőle kiolvasott igazság nem más, mint a bűn és a vezeklés természetfeletti megvilágítása. A keresztben tehát van szépség és fenség, és ha szemléljük rajta a feszületet, elbájoló szeretetet látunk rajta, amely annál meghatóbb, minél tovább nézzük.

Nem szándékunk e helyen a kereszt esztétikájáról behatóbban tárgyalni, sem pedig a kereszt művészetének remekeit felsorolni. Csak egy művészetről teszünk itt említést. Ez pedig a kereszt művészete az életben.

A kereszt erkölcstani és aszkétikus

szempontból a keresztények előtt mindig mint minden erények iskolája szerepelt. Annál szebb és fenségesebb az élet, minél inkább ki van fejezve benne a kereszt titka és Krisztus által beigazolt igazsága. A keresztény élet annál művészebb, — így tanuljuk az összes szentek életéből, — minél több benne a krisztusi kereszt-stílus és a stáció, vagyis a kínok és szenvedések összesűrűsödése és pedig némelykor többszörös hatványban.

A szenvedés problémájának a megoldása is az életkereszt művészetének a sikerétől függ. A keresztény élet kereszt szerinti művészete teremtetten meg a kereszt szimbolikáját, hogy szemünk előtt ott álljon állandóan a kereszt és a kereszten a feszület és tanuljunk belőle élni.

VII. A kereszt szimbolikája.

1. Az érdemkereszt.

Mily mélységes értelme van az érdemkeresztnek. Keresztet kapni az érdemekért.

Az érdemkereszt a kereszténynek a közjóért hozott áldozatainak a szimbóluma. De minthogy a kereszténynek nem kell más jutalom, mint Isten; az érdemkereszt a kereszténynél jelenti, hogy csak munkát és áldozatot vállal ezen a földön és az ő kiüntetése abban áll, ha a jó Isten és az emberek elfogadják Isten dicsőségére és az közjóért folytatott munkásságát.

Istennek mérlege azonban és az emberek mérlege gyakran nem egyezik. Ez a tapasztalati igazság adta sz. Ágoston ajkára a megdöbbenő kijelentést: „Laudantur, ubi non sunt, et cruciantur, ubi sunt.” Ott dicsérik az embereket, ahol nincsenek és ott kínlódnak, ahol vannak. A hely, melyről sz. Ágoston itt említést tesz, a másvilág, ahol mindenki megkapja az Istentől a méltó jutalmat. Megtörténik, hogy az, akinek a mellét az érdemkereszt ékesíti itt a földön, a jutalmazó Istentől azt az ítéletet kapja:

elvette jutalmadat a földön, távozzál tőlem.

A földi természetes jutalmazás a börtönből való szabadításban, a kereszt levételében, anyagi javak és címek adományozásában stb. áll. Nem ilyen a földi természetfeletti jutalmazás, vagyis a jó Isten jutalmazása a földön.

Akit a jó Isten itt a földön ki akar tüntetni, annak keresztet ad. Ezért mondanak le a kereszt megértői a földön mindenről, aminek jutalom jellege van, és futnak még az egyszerű köszönet elől is. Nem kell nekik földi öröm és csak egy öröm után járnak, a kereszt öröme után.

Mégis mennyire elvesztette az érdemkereszt szép misztikumát, és lett belőle hiúság, a kereszttel össze nem egyeztethető önző céloknak bizony nem megfelelő takarója. Sokszor olyan kebleken díszleg az érdemkereszt, amelyekben nem csak nem található az Isten és Kírsztus iránti szeretet, hanem a hit hiányzik és a keresztnek legalább a gyakorlatban valóságos ellenségei és sokszor elárulói.

Aki a jó Istentől e földön jutalmat akar és nem akarja veszélyeztetni az örök jutalmat, az kérjen keresztet, mert a kereszt a dicsőség forrása.

Jézus keresztje előbb-utóbb lekerül a

vállakról, a bal-lator ottmarad a kereszten örökre.

2. Az íróasztal keresztje.

Sz. Pálnak a kereszt könyv volt, mert nem akart mást tudni, mint a megfeszített Krisztust. A nagy egyházatyák a kereszt leckéjét tanulgatták naponkint és szintén nem dicsekedtek mással, mint Jézus keresztjével. Akvinói sz. Tamás tudós asztalán állandóan ott diszelgett a kereszt, és azt nemcsak dísznek tekintette, hanem valóságos mesternek és úgy nyilatkozott róla, hogy ez az ő tudományának az igazi forrása. Csak akkor tud valamit, ha ezt tudja.

Ott van a kereszt a katolikus teológusok asztalán is, és ha írnak, csak úgy merik leírni és közzétenni, ha összeegyeztethető a kereszt tanával és el nem távolítja olvasóikat Jézus keresztjétől. Mennyi eretnecség maradt volna el, ha az írók asztalán ott lett volna a kereszt.

Ó bárcsak ott volna minden egyes világi tudós asztalán is Krisztus keresztje!

Ha a lángeszű Aristoteles láthatta volna a keresztet és hallhatta volna a kereszt tudományát, mennyivel könnyebben igazodott volna el sok homályos kérdésben és elmeéle nem árult volna el annyi gyarlóságot.

Az anyagelvűség és a belőle táplálkozó hedonizmus és marxizmus, amelyek

közül az első az egyént rontja, a másik pedig egyenesen a társadalomnak támad, nem látott volna napvilágot, ha a kereszt ellenőrzése alatt állt volna a szerző, mikor vele foglalkozott.

A modern hitetlen tudománynak nem kellett volna magát annyira megaláznia e kijelentéssel: *ignoramus et ignorabimus* vagyis mindent tagadunk, ha megalázta volna magát a kereszt tudománya előtt.

Mily jó volna, ha a regényírók a kereszt titokzatos szerelmét tanulmányoznák, bizonyára nem profanizálnák annyira azt a szerelmet, amelyet Krisztus Urunk szentségi rangra emelt.

És az ujságírók? Az ujságíróknak tudniok kellene, hogy a kereszt tudományát ők csinálták. Az ő elődjek futkostak, riportereskedtek, hazudtak, rágalmaztak, fizettettek magukat, mikor Krisztus kereszthalál-ítéletéről szó volt. Ők vitték Krisztust a keresztre. És nem úgy van-e manapság is? Ha tehát ők csinálták a kereszt tudományát, legalább tanuljanak belőle és okuljanak, hogy az ártatlanok ezreit ne vigyék ismét a keresztre.

A színműveken is meglátszik, hogy a szerző nem ismeri a kereszt drámáját, mert ha ez ismeretes volna előtte, nem törekednék arra, hogy az erkölcsökön lazítson és az élet komolytalanságát és léhaságát any-

nyira előmozdítsa. Vagy éppen ezt a krisztusi komolyságot akarja folyton káromolva becsmérelni? Ez már a katolikusokat sem bántja, hisz ők fizetik és nézik és tapsolnak és jönnek az ujságírók és kidícsérik.

Mikor fog megállni a modern festőgárda a kereszttel, hogy tanuljon festeni illetőleg nem festeni meztelenséget és erkölcstelenséget? Ahhoz, amihez a modern festők nem értenek, a természetfeletti szépnek a kifejezéséhez, csak a kereszttitkának a megértése által lehetséges eljutni.

Ügyszintén a zeneszerzők is, akik nem hallgatják a kereszten függő Jézus sóhajait és a kereszttreszegezés kalapácsütéseit, és akikre nem hat Krisztus kereszthalálakor rengő föld moraja és a kősziklák repedezése, sokkal inkább értenek ahhoz, hogy kell táncra, tivornyára hangolni, mint az embereket a keresztt útjára irányítani.

Ha ott volna az írók asztalán Krisztus kereszttje, mennyivel több tudás, több művészet és több öröm volna a világon.

3. Az iskolaterem kereszttje.

A katolikus iskolatermekben ott szoktuk látni a katedra fölött a falon a kereszttet. Ez jele annak, hogy a keresztények legfőbb tudománya a keresztt.

Isten az ember számára teremtetette a világot, hogy annak segítségével megismerje alkotóját. De nem teremtetette olyan

erősnek sem eszében, sem akaratában, hogy ne legyen képes elszakadni tőle. Hogy e gyengeségen segítsen, mindjárt kezdettől fogva mestere lett a kinyilatkoztatás által.

Mi mindnyájan rászorulunk az iskolára és pedig a természetes iskolára, amely magában a természetben és a szülőben áll; és a mesterséges iskolára, amelyet a társadalmi élet és az állam szokott létesíteni. Mint-hogy pedig a természetnek épúgy mint a szülőknek az a feladatuk, hogy a gyermek ellátása és eltartása mellett őt az örök cél felé is irányítsák, ami nemcsak jog, hanem kötelesség is, minden iskola, amely a szülőtől átveszi a tanítást, átveszi a kötelességet is, hogy a gyermeket nem téríti el céljától, hanem annak elérésében támogatja.

Az örök cél elhomályosodott a bűn következtében. Krisztus Urunk volt az, aki szemünket és szívünket a cél irányába újra beállította. Az útjelző úgy az értelem, mint a szív számára a kereszt.

A katedra előtt ülő gyermek azért ül a kereszt előtt, és a keresztény szülő azért küldi a kereszttel ékesített katedra elé gyermekét, hogy a gyermek a kereszt tudományát is meghallja és olyan tudományt ne halljon, amely ellenkezik a kereszt tudományával.

Aki pedig a kereszt alatt a katedrán ül, nem azért fordít hátat a keresztnek,

hogy a kereszttel ne törődjön, hanem, hogy a Megfeszítettnek nevében beszéljen, és semmi olyast ne mondjon, amit a Mester nem mondott és nem mondhatott, mert az a világ gonosz lelkének az áltudománya.

De ez nemcsak azokra az iskolákra vonatkozik, ahol az elemeket tanítják, hanem fontos különösen azokra az iskolákra, ahol az értelem és szív forr és a jellem még igen kiforratlan. A középiskolai ifjúság értelemének és szívének hullámain pedig alig lesz képes más lecsendesíteni, mint a kereszt súlyos fája.

De legfőképpen az egyetemi katedrák fölé kell a kereszt.

Amilyen a katedrák tana, olyan az élet erkölcsé. A kereszt tanával ellenkező tanok, a kereszt erkölcsével ellenkező erkölcsöket termelnek.

Az egyetemi katedrára ül a szabadelvűség és szabadon tanít. Ki vonja felelőségre azokért, amit mond, ha nem a kereszt, vagyis a lelkiismeretesség? Az állam és szülő csak fizeti őket, az Egyháznak pedig nincs jogában vagy jobban így: az Egyházat megfosztották az ellenőrzés jogától.

Figyeljük meg az életet, milyen a katedrák tanának viszhangja az életben. Mindenki szabadon akar cselekedni, de a rendőr útját állja és ha mégis megteszi, a rendőr a börtönbe viszi. Furcsa következetlen-

ség! Ha szabad minden a katedrán, miért nem szabad az életben? Nincs kifogásunk, hogy a bűn a börtönben ül, csak azt nem értjük, miért nem ül ott az értelmi szerző is, hanem fent ül a katedrán.

Csodálatos vakság! Az államok fizetik a szabadelvűséget és finanszírozzák a börtönöket is, és pedig mind a kettőt a dolgozó, becsületes és jóhiszemű polgárok zsebéből. Így kerül a keresztre az emberiség a tan-szabadság következtében.

Hányszor állott már Jézus és szent tana az egyetemi katedrák előtt és úgy bántak vele, mint Pilátus, először objektíven, azután pedig szubjektíven.

A luciferi gőg nem tud megalázkodni, ha még oly förtelemességeket is okoz az életben. Bizony, eddig minden erkölcsi baj a legmagasabb, Istentől eltávolodott intelligenciától származott és így szívárogoz le a legalsóbb rétegekbe.

De amint Pilátus lekerült a helytartói trónról, úgy kerül le valamikor minden földi mester a katedráról és könyve a tekintély polcáról.

Szilárdan áll azonban Krisztus és helytartójának a trónja és Krisztus szava akár írva van az, akár a hagyomány adja tovább, megmarad örökre, mert az igazság olyan, mint az Isten, örök és változhatatlan.

4. A hivatalok keresztje.

Minden hivatal, ha munkával jár kereszt és annál inkább az, minél inkább hiányzik a hivatalok termeiből a kereszt, mert nincs, aki enyhítsen.

Jézus keresztje az ő becsületes munkájának volt a jele, mert azt jelenti, hogy a végső erőfeszítésig mindent megtett, amit csak megtehetett.

Amint Jézus munkáját és szenvedését nem elsősorban önmagáért végezte és tűrte, hanem másokért, úgy a hivatalnok is elsősorban másért van a hivatalba állítva.

Mit jelent most az, ha a hivatalnoknak nem kell a kereszt? Annyit, hogy fél a munkától, fél a megerőltetéstől, ez pedig annyit tesz, hogy fél a becsületes munkától.

Akiben nincs meg a Keresztrefeszített önzetlensége, az a közjóra igen veszedelmes, mert mialatt a közjóból, de nem a közjóért él, mindenkit feljogosít — persze jogtalanul — az önző érdek hajhászására, ez pedig nem más, mint liberalizmus és annak legdurvább alakja vagyis kommunizmus.

Az, aki folyton másból él és mással legálább aránylagosan nem akar törődni, a közjó ellen merényletet tervez és minden államot és társadalmi rendet felborít.

Ha tehát lelkiismeretességet akarunk

és erőt a hivatalokba, állítsuk ott fel a keresztet.

5. *Eskütételek keresztje.*

a. Az esküvők keresztje.

Az esküvők keresztje azt jelenti, hogy az imént házasságra lépő jegyespár olyan hűséges akar lenni egymáshoz, amilyen hűséges volt Jézus az ő jegyeséhez, vagyis a lelkek birodalmához, az Egyházhoz. Ő pedig ugyancsak viselte jegyese keresztjét és életét is odaadta érte.

Milyen más a kereszt előtt kötött házasság, mint a kereszt nélkül csak polgárilag vagy még úgy sem kötött házasság. Nincsen az utóbbiban garancia, mert mind-egyik fél több szabadságot tart fenn magának, mint szabad volna. Az elválások magyarázatukat ebben a túlzott önzésben találják. Hiányzik belőlük a kereszt titka és annak szeretete.

b. A bíróság előtti eskütételek keresztje.

Jézus hamis vádak folytán került a keresztre.

A bíróság előtti eskütételeknél használt kereszt, amely sajnos már sok helyen teljesen kimegy a divatból, figyelmezteti az esküttevőt, hogy „hamis tanuságot ne szólj felebarátod ellen.” Mennyi a hamis tanuságtétel és pedig vagy önző célból, vagy

bosszúból. Miért? Mert nincs ott a kereszt vagy ha ott van is, nem akarják megérteni. És ha valaki becsület szavára esküszik, keveset ér, ha az önérdék mást követel.

6. *A missziós kereszt.*

A népmisszió végén a faluban missziós kereszt megáldásának szertartása folyik. A missziós atya felmegy a szószékre és magyarázza, miért nincs a missziós keresztben feszület. Azért nincs rajta feszület, mert a megtért nép levette keresztjéről Jézust, akit eddig bűneivel kegyetlenül a keresztre szegezett.

A megtért tehát leveszi a keresztről Jézust és magát szegezi a keresztre keresztény kötelességei által és a keresztre szegezi összes bűnös hajlamait, hogy ne árthassanak neki. Ez az igazi, tartós bűnbánat a sírig és a legtetterősebb viszontszemet Jézus iránt.

7. *A családok keresztje.*

A család több, mint fészek vagy kis társadalom. A család szentély, mert ott van a mennyei Atya tekintélye, a Szentlélek szeretetének melege és a gyermek Jézus, mint az ég legszebb áldása. És ha mindez nincs a családban, nem szentély az, hanem a pokoli szellem tanyája és a nagy világfelforgatók fészke. Ezek a világfelforgatók vitték Jézust a keresztre. Ezek vitték ke-

resztre a keresztényeket és visznek bennünket is, ha nem visszük be a családokba a keresztet, a Megfeszítettnek szent tanát és életét.

Isten nem talált más módot, hogy a világot és a világban a családot boldogítsa, mint Fia kereszthalálát. Miért akarunk tehát mi más úton boldogulni, mint a Megfeszített nyomdokain? Ha már a mennyei szent családnak, a Szentháromságnak, is van egy felfeszített családtagja, miért akarunk mi kereszt nélkül családi életet élni, mikor tudjuk, hogy a Megfeszített tana és példája nélkül dől az atya tekintélye, az anyának pedig nem kell az ég áldása és gyilkolja, a fiú és leány pedig ellensége lesz atyjának és anyjának, a hazának, Egyháznak, vallásnak és minden erénynek.

Ha tehát azt akarjuk, hogy a családapa a család gondjait szívesen és szeretettel hordja és családanya a fájdalomtól meg ne ijedjen, a gyermek pedig a gyermek Jézus alárendelt szép szerepét kegyeletesen betöltse, állítsuk be a család szentélyébe Jézus keresztyét.

Sok mindenről gondoskodunk és jól tesszük, de a keresztről meg ne feledkezzünk, mert ez annyit jelent, mint elveszteni azt a boldogságot, amelyért egész életünkön át fáradoztunk és minden erőnket be-

fektettük, csak egyet nem, az egyedül üdvözítő kereszt erejét.

8. *A kereszt az útszélen.*

A katolikus vidékek útjai tele vannak útszéli kereszttekkel.

Az utak, amelyeken megélhetésünk gondterhes munkáját robotoljuk, bizony valóságos keresztutak. Az útszéli kereszt c terhen segíteni akar, mert megkönnyebbülés az, ha látjuk, hogy még az Isten Fiának sem volt jobb sorsa a földön, sőt sokkal keményebb volt, mint a mienk. Ha ő a mi terhünket tudta volna viselni és pedig oly kitartóan, miért ne tudnók mi a mi saját terhünket hordani, mikor azt megérdemeltük. Vagy ha nem is érdemeltük volna akkora terhet, mint a minőt hordunk, még mindig sokkal kevésbbé vagyunk ártatlanok, mint az Úr Jézus.

Az útszéli kereszt tehát figyelmeztet, hogy minden munkát, kötelességet és nehézséget értékesítsünk az örök életre, mert ez az élet keresztjének vigasztaló titka.

9. *A haldoklók keresztje.*

Amikor a földi bűnös vándor vándorútjának végére ér, akkor lesz csak a kereszt igazán az övé. A szenvedések összehalmozódnak, és a leszámolás órája aggasztóan közeledik. Mily vigasztaló, ha ilyenkor van, ki részvéttel viseltetik irányunkban

és segíteni tud rajtunk és meg tudja könnyíteni az utolsó nagy életvizsgát. „Még ma velem leszel a paradicsomban,” vigasztaló szavakat nemcsak a jobb latornak mondotta a kegyes Megváltó, hanem ott hangzanak minden haldoklónál, aki a szentségekkel múlik ki.

A haldoklók teljes búcsújával ellátott kereszt csókja és Jézus szent nevének ájtatos mondogatása nem más, mint „Még ma velem leszel a paradicsomban,” Jézusnak minden haldoklót vigasztaló szava.

Nincs más út, amely a dicsőségbe és az örök szeretethez vezet, mint a szent kereszt, vagyis az áldozatos szeretet útja.

VIII. A keresztség és a nyolc boldogság.

A keresztség legnagyobb apostola, Jézus Krisztus, sokat beszélt a keresztről, de legalább ugyanannyit, ha nem többet, a boldogságról is. Jézus nem következetlen. A keresztség és boldogság közt összefüggésnek kell lennie. Az összefüggést röviden így fejezhetjük ki: *a kereszthordozás a boldogság feltétele vagy másképp, a boldogság törvénye.*

A kis művecskének a végén, amely szintén a keresztség apostola akar lenni, hogy íélre ne értsék és azt, ne gondolják róla, hogy az örömek letörésére indul a nagy világba, befejezésül álljon itt néhány gondolat a keresztség és boldogság összefüggéséről, amit az elmélkedő lélek kimélyíthet, hisz arról, ami ebben az utolsó, zárószöveg fejezetben van, tárgyal az egész kis könyv és az a célja, hogy a keresztyének kezébe adja a boldogság kulcsát.

1. Boldogok a lelkiszegények, mert övéké a mennyek országa.

Amióta a boldogság és gyönyörűség

édene kiveszett és benne kiszáradt az élet fája, azóta átlag nagy szegénység uralkodik a földön. Az ember visszaélt az Úr adományaival, és a bőségből szegénység lett. Ez a bűnös ember büntetése. Az anyagiaktól való megválás fáj, mert szükség van rájuk; de el kell válnunk tőlük legalább szívünkben, mert különben biztosan bűnbe visznek bennünket. Jobb szegényen a kereszten függni, mint kincseink gyalázatos sarában fetrengeni.

A lelki szegénység tehát a kereszt országában törvény, és aki boldog és örökké boldog akar lenni, annak a lelki szegénység szent törvényét meg kell tartania. Istenhez annál hasonlóbb valaki, mentől kevésbé szorúl mulandó kincsekre, dolgokra.

2. Boldogok a szelídek, mert ők bírják a földet.

A szelídek azok, akik nem veszekszenek, nem pörlekednek, nem haragszanak és szeretnek tűrni és hallgatni. Ez nehéz, ez önmagunknak állandó keresztreszegzése. Ilyenek bírják majd a földet, vagyis az ígért földjét, a szép mennyországot. De bírják már a földet itt is, mert ezek az igazán uralkodó lelkek, mert uralkodó az, aki önmagán tud uralkodni.

A szelídség tehát törvény a kereszt országában. és aki boldog akar lenni, annak

a szelídség szent törvényét meg kell tartani!

3. Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.

Kevés az örömkönny a földön. Az örömkönny vagy kibékülés a kereszttel, vagy pedig a kereszttel levétele vállunkról. Ez utóbbi fölött többször inkább sírni kellene, mert a kereszttel a kiválasztás jele. A fájdalmak által kipróbált könny pedig szintén kétféle. Sírnunk, mert vétkeztünk és a vétkek miatt a szenvedést megérdemeltük, de a büntetést igazságosnak tartjuk. De a legtöbb ember azért sír, mert szenved és büntetik és nem azért, mert vétkezett. És bűnét el nem ismerve az Isten ellen zúgolódik és káromolja szent nevét. Ilyen sírást az Úr nem nevez boldognak, mert így sírnak a pokolban is és nem boldogok tőle.

A bűnbánat könnyeit nevezi Jézus boldog könnyeknek. Aki tehát boldog akar lenni, a fájdalmakat el kell tudni viselnie szívében, de különösen a bűnbánat fájdalmát kell állandóan szívében élesztenie, mert a sírban völgyében a bűnbánat törvény, amelyet meg kell tartanunk, ha boldogok akarunk lenni.

4. Boldogok, akik éheznek és szomjúhozuk az igazságot, mert ők kielégítettnek.

Mit ért Jézus itt az igazság alatt? Itt

az igazság nem más tökéletesség és életszentséget és a belőle származó boldogság. Az igazság keresése nehéz és értelmük gyarlósága miatt megaláztatással jár. Még nehezebb az életszentség, mert igen sok megéröltetést igényel. A boldogság pedig a szentség bére, és aki a szentséget el nem éri, a boldogságot sem kapja meg.

Szomjúhozni tehát és éhezni az igazságot annyit jelent, mint állandóan a keresztre szegeztetni és a kereszten függni. Olyan étvágy ez, amely a természetes és romlott étvággal homlokegyenest ellenkezik. Aki boldog akar lenni, annak ezt a szent étvágyat ébren kell tartania, mert ez az éhség és szomjúság a boldogság törvénye.

5. Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek.

A Keresztrefeszített hite kell ahhoz, hogy testileg, lelkileg szenvedő embertársainkban Istenünket és szenvedő Jézusunkat lássuk. A szegények iránti részvét azok fájdalmának a megosztása. Ez a részvét annál nehezebb, minél inkább a nyomorúságos oka saját nyomorának. De a legnehezebb akkor, mikor a szegény megkárosított vagy megbántott bennünket. Hogy ezeknek is megbocsássunk és rajtuk is segítsünk, ahhoz már a keresztrefeszített Jézus lelkülete kell, aki így imádkozott kínzóíért:

„Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek“. A megbocsátó irgalom nélkül nincs szeretet és boldogság a földön.

Az egyház az irgalmasság szent fegyverével hódította meg a szegényeket és alapított új országokat, és tette a legszegényebbeket boldogokká és átváltoztatta a megbántókat szentekké. Az irgalmasság tehát törvény az Úr országában, mely nélkül nincs boldogság.

6. Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják az Istent.

A mostani testben a tisztaság állandó harc és küzdelem és ellentmondás árán kivívott krisztusi kincs. Vágyainkkal állandóan a kereszten kell függünk, ha nem akarunk a gyalázat fáján lógni. Nincs hit vagy ha van, az nagyon is pislákol, ahol sok a szenvedély és annak uralma. Istenünk első látása pedig a hit. És aki hite szerint nem él, az nem látja majd az Istent színről-színre. Aki pedig nem fogja látni az Istent, az örökké boldogtalan lesz.

A „ne paráználkodjál“ és „boldogok a tiszta szívűek“ egy és ugyanaz az Úr országában, de nemcsak abban, hanem minden országban. „Ő mily szép a tiszta nemzedék fényességében, mert halhatatlan annak emléke, mivel mind az Istennél, mind az embereknél ismeretes. Mikor jelen va-

gyon, követik, és kívánják, mikor eltávozik, és koronázottan örökké diadalmaskodik, a fertőzetlen viadalok jutalmát megnyervén.“ (Bölcs. 4, 1—2.)

7. Boldogok a békésségesek, mert ők Isten fiainak hivatnak.

Békesség az értelemben az igazság birtokolása; békesség a szívben maga a boldogság. Felhagyni a bűnnel és kibékülni Istennel olyan öröm, mely felülmúl minden gyönyört az ég alatt. Mily kedves a béke a családban, mily kimondhatatlan jó a nemzetek közti béke, mely ha felborul, kiszámíthatatlan és helyrehozhatatlan következményei lehetnek.

Minden béke harcba kerül, és aki nem úgy akar békét, mint Jézus, aki kereszt által szerzett nekünk békét, békét bont és Isten fia nem lehet. Igazi béke csak Isten családjában lehet, és aki nem gyermek ebben a családban, a haragnak fia.

A békesség tehát törvénye minden családnak, államnak és egyénnek és közös életnek, amely boldogságot akar.

8. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.

„Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak“. (Ján. 15, 20.) Ezt tapasztalta a nemzetek apostola, akinek üldözéséről kötelet lehetne írni és azért így ír Timotheus-

hoz, hogy megvigasztalja és megerősítse sok szenvedésében: „És mindnyájan, kik ájtatosan akarnak élni Krisztus Jézusban üldözést fognak szenvedni.” (Tim. II. 3, 12.) Ez volt sorsa eddig minden jámbor léleknek, ez a sorsa az Egyháznak. De nem is csoda, hisz a világ Krisztus ellensége és ez az ádáz ellenség gyűlöl mindenkit, aki Krisztussal tart. Ez az ellenséges érzület ajándékozta meg a vértanúkat a keresztkülönböző alakjaival és vitte őket az oroszlánok vermébe, a máglyára, a kőpadra, a jéghideg vízbe és forró olajba, varrta őket mérges kígyókkal zsákba és a tengerbe dobatta, megkente őket szurokkal és fákra köttette és égő fáklyáknak használta, üldözte a hívőket mindenütt és kiűzni törekedett őket mindenünnen, és azon dolgozik, hogy minden krisztus-követő a keresztre kerüljön. És boldogok voltak a vértanúk? De mennyire boldogok! Minden szenvedésüket megédesítette az a boldogító tudat, hogy Ők Isten választottjai és Krisztus örömének részesei, aki azokat öröme szőlőjére fel, akik üldözést szenvednek érte: „Örüljete és vígadjatok, mert a ti jutalmatok bőséges a mennyekben.” (Mt. 5. 12.) És mi lesz ez a bőséges jutalom? Maga az Úr Jézus az Atyával és Szentlélekkel az egész örökkévalóságon át.

Végül pedig álljon itt egy haldoklónak

a nyilatkozata: „Boldog az az ember, aki hitét megtartotta és sohasem vesztette el és nem kell neki azt a halálos ágyon újra keresnie“

Igen, a hit világosság, de ez a világosság csak keresztt útján jön. Ha tehát meg akarjuk őrizni a hitet, a kereszthez kell ragaszkodnunk. Ha pedig valaki olyan szerencsétlen volt és elvesztette hitét, az a keresztúton keresse és biztosan megtalálja azt. Per crucem ad lucem! A kereszt gyújt világosságot!

A. M. D. G.

TARTALOMJEGYZÉK:

A kereszt apostola	— — — — —	3
I. A kereszt	— — — — —	7
1. Mi a kereszt?	— — — — —	8
2. A kereszt a történelemben	— — —	9
a) A kereszt a pogányoknál	— — —	10
b) A kereszt a zsidóknál	— — —	11
c) A keresztrefeszítés	— — —	11
3. Nincs ember kereszt nélkül	— — —	12
4. Honnan a kereszt?	— — — — —	15
II. A kereszt a kinyilatkoztatás fényében	—	17
III. A keresztrefeszített Jézus és a kereszt titka	— — — — —	19
1. Jézus keresztjének előképei	— — —	19
2. Az újszövetségi beteljesedés: Jézus keresztje	— — — — —	22
3. A nagypénteki kereszt titka	— — —	25
A) Jézus keresztjének hittani jelentősége	— — — — —	26
a) A kereszt áldozati oltár	— — —	26
b) A kereszt Isten szeretetének jele		31
c) A kereszt Jézus győzelmének jele		32
d) A kereszt a föltámadás záloga:		

a sírkereszt — — — — —	35
c) A kereszt az utolsó ítélet jele —	36
f) A kereszt Krisztus tanításának jelképe: templomaink keresztje	37
B) Jézus keresztjének misztikus jelen- tősége — — — — —	39
a) Jézus testének tagjai vagyunk —	39
b) Jézus akarja, hogy keresztünk magunkra vegyük — — — — —	40
c) Keresztünket nem keresni kell hanem hordozni — — — — —	41
d) A mi történelmi keresztünk —	45
IV. A kereszt útja — — — — —	47
1. stáció: Jézust halálra ítélik: Az én halálos ítéletem — — — — —	47
2. „ Jézus vállára veszi a keresz- tet: Én is? — — — — —	51
3. „ Jézus először esik el a ke- reszttel: Első bűnöm — — — — —	54
4. „ Jézus találkozik Anyjával: A tökéletesek találkozása a ke- resztúton — — — — —	57
5. „ Cirenei Simont kényszerítik Jézus keresztjének hordozásá- ra: A kényszerkereszt — — — — —	61
6. „ Veronika kendőt nyújt Jézus- nak: Az irgalmas szeretet a szenvedők iránt — — — — —	64
7. „ Jézus másodszor esik el: Visszaeséseim — — — — —	69

8.	Jézus találkozik a síró asszonyokkal: Nem minden sírást nevez Jézus boldognak —	71
9.	Jézus harmadszor esik el: Szokásos bűnök — — — —	75
10.	Jézust megfeszítják ruháitól: A megtámadott szemérmesség	78
11.	Jézust a keresztre szegezik: Én is feszület vagyok — —	81
12.	Jézus meghal a kereszten: Lelkünk egyedül az Istené —	84
13.	„ Jézust leveszik a keresztről és Anyja ölébe teszik: A bűn áldozata és az Egyház — —	87
14.	Jézust eltemetik: Életre vagy örök halálra támadok-e fel?—	90
V.	Jézus keresztiének további története —	93
1.	A keresztt megtalálása — — — — —	93
2.	A keresztt felmagasztalása — — — — —	94
VI.	A keresztt esztétikája — — — — —	99
VII.	A keresztt szimbolikája — — — — —	101
1.	Az érdemkeresztt — — — — —	101
2.	Fakeresztt az íróasztalon — — — — —	103
3.	Az iskolaterem kereszttje — — — — —	105
4.	A hivatalok kereszttje — — — — —	109
5.	Az eskütétel kereszttje — — — — —	110
6.	A missziós keresztt — — — — —	111
7.	A családok kereszttje — — — — —	111
8.	A keresztt az útszélen — — — — —	113
9.	A haldoklók kereszttje — — — — —	113

VIII. A kereszt és a nyolc boldogság	— —	115
1. Boldogok a lelkszegények, mert övéké a mennyek országa	— — — — —	115
2. Boldogok a szelídek, mert ők bírják a földet	— — — — —	116
3. Boldogok, akik sírnak, mert ők meg- vigasztaltatnak	— — — — —	117
4. Boldogok, akik éheznek és szomjúhoz- zák az igazságot, mert ők kielégített- nek	— — — — —	117
5. Boldogok az irgalmasok, mert ők ir- galmasságot nyernek	— — — — —	118
6. Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják az Istent	— — — — —	119
7. Boldogok a békességesekek, mert ők Is- ten fiainak hivatnak	— — — — —	120
8. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek or- szága	— — — — —	120

APOSTOL NYOMDA
VIII. Horánszky-utca 20.